The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

తూప్రుబజారు, హైద్రాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥చందారూ ౬-౦-౦ అర్థ ,, ,, ౩-౦-౦ విడి ప్రతిక ౦-౧-౦	**GOLKONDA PATRIKA** HYDERABAD, Dn. THURSDAY 3-1-1935 ఔ ౹౦౭౩౦౦	ప్రాత పత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ { శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీభావనామసం॥ మార్గశిర బ॥ ౧౩ గురువారము ౩౦-౩-౪౪౪. { సంచిక ౬౫

తృతీయ ఆంధ్ర మహాసభ

ఖమ్మంమెట్టు

స్వాగత పద్యములు

సీ॥ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

గీ॥ ఖమ్మమా ! [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ॥ జాత్యభిమానులు [illegible]
[illegible] శాస్త్రవిదులు
స్వాతంత్ర్యపరు [illegible]
జన్మభూమికీర్తి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] పూజనములు

గీ॥ ఖమ్మమా ! [illegible]
[illegible]
తెలుగువారల [illegible]
జన్మభూమికిసాగ్ర స్వాగతంబు

సీ॥ గ్రామాధికారుల [illegible]
[illegible]
స్వాగతంబిడ యీ [illegible] జన్మభూమి [illegible]
[illegible]
సకలదేశములందు [illegible] జయమహా
[illegible]
స్వాగతంబిదె [illegible]
[illegible]

గీ॥ ఖమ్మమా ! [illegible]
[illegible]
జన్మభూమి [illegible]
స్వాగతంబు [illegible]

సీ॥ చిత్రా [illegible]
[illegible]

వాం ధనారాహావళ్ళ పురాణకృతికర్త
హానిబొందగిన పురమవంగ
కొలను పాకనివాస కోటి పాకసియోగి
కరణీక మొదవిన ఖమ్మమగుట
శిష్ట పుణ్యం పైన గ్రామమిది యున
పుణ్యస్థలంబుగ పూర్వమహిమ
గీ॥ నాటకంగభూ [illegible] ఖమ్మ [illegible] సోమయుత
ఖమ్మమే [illegible] యువనల కొలమంచె
ఖిలము [illegible] దీప్తిని బిల్లగవిన
వాం ధమ్మ [illegible] చెరే?
సీ॥ అల్లదేవర? [illegible] మాలయంబో కత్తు
వాం వైగమహింము గురుతులవిగో
గుంటివ శ్లేష గుట్టయేస్వ [illegible] భువి
[illegible] జిల సనాతన ప్రతిభగవర
పశ్చిమగిరి [illegible] పక్కల బరిహించు
మనసు బసలిలంబుముదమగొలప
శిల్పచాతుర్యంబు చిహ్నంబుపూర్వమధ్య
స్థిరమ్మైన యాఖిల్ల చెక్కుచెదర
గీ॥ కున్న ఖమ్మము [illegible] పెరిగిన
గనగొరక కల్యాణ [illegible] లముకుట
అంధులకిదె ఎమ్మన్న గమ్యానఫలము
సకలజనుల ఖమ్మము సాగరంబు.

ఖమ్మంమెట్టు, ౧౫-౧౨-౩౪ } ఇట్లు వనం వేంకటనరసింహారావు.

వ్యవసాయకుల కష్ట నిష్ఠురములు

(గంగుల కాయిరెడ్డి)

౧ సీ. కాలకృత్యములు [illegible] జననీ పాక్కెడని
దండుగ కలిశిగిరి కపెుండెవాండ్రు
పొదరులకు బోడి, భేదము గల్పించి
కోర్కులెక్కించెడి కొండెగాండ్రు
కల్పిత లెక్కల, గావిం చియిప్పుడు
అప్పుల బెట్టెడి వడికొండ్రు
తిన్న గాదిస్తిరూపం జేసి కన్నకొండ్రు
చిన్నపను లైన సేయని కన్నగాండ్రు
వన్ని చెడుపనుల నుజేసి మన్నగాండ్రు
కర్షకావలికష్టముల్ గాంచగలరె?
౨ సీ. జమీందారి దాటుల యమునందిర యుకచ్చి
దావరు రాఘలు దాపరించె
చేతిలో పలబాడి, చిల్లిగవ్వ యులేమ
కుదువనుంచెడినగల్ గూడిలేవు
పన్ను రాబట్ట గా పాడిగెదెనుబట్టి
సాలకిల్లలుబాల యారదునుండ్రు
సేద్యపుటెద్దు సమ్మిక పెళ్లగా
సేద్యము పనులన్ని చెట్టుబట్టు
పన్ను దప్పను పంటలు మంటగలిసె
వందటిక మాడుగుండెలు జెందవలెను
భావికాలంబు యోజించి బాటబట్ట
కర్షకాళిమ్మి లేగ కేకనులువిప్పి

ప్రబోధము

౩. సీ. మాతృభాషేగాక మరిశాఖభాషను
పఠవఁజేసియుదాని ప్రాయవలయు
వడుమనడుమ గల్గు కడగండ్లశాయ గా
చట్టములన్నిటి జనువవలయు
గ్రామకర్తలెపుడు కల్పించు దావలు
బాయును సాయమల్, బన్నవలయు
సర్కారు కీలమలకు చక్కగా పూర్తించి
యూరి పెద్దలగూడి యుండవలయు
కొపులండలు నేర పైగలవవల ను
నొక్కనికిబాధవచ్చిన పెక్కుజనులు
సాంతపనికి సెప్పను జూడవలయు
గానిలేలెమ్ము కర్షకా! కనులువిప్పి!

అశీర్వాదము

౪. సీ. బాపతెల్లప్పుడు పంచాంగములు జూచి
రంధి జేసిను సిగ్గులుయించుచుండ
అవసోములనుబడి లాయపుప్రాణములై
యానిలము సేసంబు నరయుచుండ
పెక్కు కులేక లు రొక్కము చేబూని
యిచ్చుట కెప్పుడు వచ్చుచుండ

కడుజాతివారల నకుములుగట్టి రమే
ప్రామ్మ కొర్యాపులై పొంగుచుండ
నగముకంటేను పెక్కువ నకియజేయ
బాలు చెప్పదుపనియం ప్రాకులాడ
అదనుపై గాలివానలు వంచుచుండ
కర్షకొనిపుశుభములు గల్గుగాక

సందేశము

కనిలక్ష్మి కోర్వని కర్గించిపూర్తించి
శతకంబులను జెప్పె శేకుడయ్య
ఇంద్రజా యక్షగానంబ్ల నాయుయునేయుదు
భావగీతంబులు పాడెదయ్య
విదుథాకావ్యల వెదకియదను జెంట
నాటకంబుల విల నాటరయ్య
కర్షకకష్టముల్ గాంచియు పెంచియు
వచనకావ్యంబుల వ్రాయుడయ్య
చట్టముల దేశబాసలో జాటుడయ్య
పత్రికలను వార్తల బంపుడయ్య
పల్లెలలో పాఠకుల వాట్లు జనా పుసెయ్య
సాయమున్నదినంబుల సేయుడయ్య!

చలి

రంగరాజు వెంకట ధర్మశాస్త్రరావు

ఆ. వె. తాళలేక చలికి దామోదరుడు హేమ
చేలములనుగట్టి జెంతనగ్ని
చక్రముంచుకొనియె శశిధరుండు తోల్కట్టి
నొడుట జిచ్చు బెట్టుకొనియె.
ఆ. వె. శీతకాలము ముందు జెలగి వచ్చుకెంతగి
భీతిజెంది జడసి బెదరి యదరి
కర్ణుఁజేరి వ్రక కవచ కుండలములు
మోసగించి గొనియె వాసవుండు.
ఆ. వె. చిచ్చుకన్ను నుదుట వెచ్చని దోల్పుట్ట
ములధరించు మేటి బురహరుండు
యనుచు బెండ్లియాడి యతని మేనుసగము
దాల్చెఁగౌరి జలికి దాళలేక.
ఆ. వె. శిరులొసంగెడు దల్లి జెలువొంద శ్రీవిష్ణు
వక్షమందు నొదిగి వరలుచుంట
వాణి బ్రహ్మనోట వాసమొనర్చుట
జర్పసేయఁజలికి జడసికాదె
ఆ. వె. చలికిదాళఁలేక జలువలదొరశీత
లత్వమొందిశివుల లలాటమెక్కి
చిచ్చుకన్నుఁజెంత వెచ్చగనొడలెల్ల
గాపుకొనచు గాపురంబు సేసె.

మణిత్రయి.

గీ. విమలకారుణ్య! శ్రీకృష్ణ! కమలనాభ!
దీనురాండ్రము, నేనెఱి! తెలుపులేను
శరణుఁజొచ్చితి నిఁకెవరు! చరణములను
గాపుమామున్న వేగమె! ఘనగుణాఢ్య!
గీ. కదవనీమను బాధలఁ! గప్పియున్న
బంధు మోహము మెల్లఁగాఁ! బాఱద్రోలి
పూని విశ్వరూపముఁజూపి! జ్ఞానమొసఁగి
కలికిం బుఁకొల్పిన? ఘనుడవింతె!
గీ. అట్టియాతని చరితమ్ము! వధిక మోద
మునను జదువుచిన యెడల! మోక్షలక్ష్మి
కరతలామలకంబుగాఁ! గాకపోను
గాన [illegible] సేవింపఁ! గనెఁదుఁడెల్ల.
(శ్రీమతి వి. లక్ష్మీదేవి, (ప్రై మెట్రిక్)

శా. శ్రీకృష్ణా! కరుణాంబుధీ! లలితకా! జిష్ణు! విశ్వంభరా!
లోకాధీశ్వర! నాథదేవ! సుమనో! గోకార్చితా! కేశవా!
శ్రీకాంతప! భక్తసంతతి! శ్రితకేమోనిధీ! ప్రేమతో
వీరకంగావుము మా [illegible] నిజా! విశ్వాత్మ! దైత్యాంతకా
గీ. సకలగీతాంతనుండి! నేను మేము
జనుప్రముఖా [illegible] యుము! సాధుభక్తి
నరసి మనుకృపతో నిజ! యుంచిలినిం జ
య్యపదము నిఁ జేయఁగదె, ద! యాసముద్ర!
కం భూమిగల జీవులను ది
[illegible] వ్యాప్తకమొద్ద దగినగీత! వరవిమలాత్మా

మేల్లను చదవుమను
స్వామునునిమా బ్రోవఁజనుమ! వరధా! కృష్ణా!
—శ్రీమతి కోమలవల్లి

గీ. గీత? సచరితం బెంత! కీర్తికరము?
అద్భుతముగ నుపనిషత్తు! లనుసురభుల
ముదమునం గృష్ణుఁడుదొగ్ధ! మధురరీతి
బార్థుఁడను వత్సమున నమృతంబుఁజేసె.
సీ. ఏగీతిలోకమా స్వేచ్ఛ [illegible] గిలాం
[illegible] బుఁడిపర్వ యుశముమీాఱ
జేగీత గాంధివ సరణు [illegible] నిమ్మి
యోగింబులఁబరగ నె స్వామిమీాఱ
జేగీత మువ్వురై యనఁగిన భాష్యకా
రులవల్ల మహత్వంబు, గలిమిమీాఱ
జేగీత మహియించి ద్రాగినఁ గ్రొంగొత్త
రసము చిప్పిల్లునో రమణమీాఱ
గీ. దేవతేటల నెయ్యంపు! దివ్యములను
గాలపాయిన చాటుతరి ఫావ! ముఖ్యపేటి
యుదఁ బరగునట్టి యాగీతఁ యర్చసేయు
జనుల పాటికి ల్పకిసుంద! జనను గాదె!
గీ. అఖిలనేవ్యము లగు ప్రణ! వార్ధములను
మేలుగా దెల్ప నిన్నెలమిఁ బొగడఁగను
బరముఁడగు నప్పరమునకే! పరగుగాక
అరయ సాధ్యమునకైన! వలవియగునె?
—శ్రీమతి కె. లక్ష్మీబాయమ్మ (మెట్రిక్)

గీ. దేవకీపుత్ర! నిన్నెన్ని! యోవిధమునఁ
బిలిచినం బల్కవేలనో! తెలియరాదు
ఏమయినఁ దప్పు చేసిన! చో, మహాత్మ!
అరసి నన్నింక మన్నింప! నగునునీను!
గీ. కృష్ణఁ పెద్దమనసుఁ బ్రబోధించినట్టి
గీత, నవసమ్మైన జా! తీలఁజాల
మోహమునమున్గి పోయిన! మెఁకవిదాని
బాఱద్రోలటకుపయోగ! పడునిజముగ.
గీ. కృష్ణ! నీయందు విశ్వాస! మొసగియుట్లు
ఏమ నీవుపాడినగీత! యెల్లరమును
జనువుచున్నార మత్యంత! శాంతస్ఫూర్తి
కరుణచేయుము మాయందు! గమలనయన!
—శ్రీమతి వై. కౌసల్యాదేవి, (ప్రి మెట్రిక్)

గీ. కృష్ణ! నినుగూర్చి నిశ్చల! హృదయభంగి
నాశ్రయించెడి వారియం! దధికకరుణ
గలిగివారికి నాకలో! కమ్మొసఁగి
చింతలను బాపి, సుఖయింపఁజేయుఁగలవు.
గీ. గోపికాస్త్రీల వలువలఁ! గోరితనవు
పయిన దాచియేమయును దె! లియనివాని
భంగినుండిన శ్రీకృష్ణ! భక్తవరుల
మనసులట్టు లెహారియించుచుఁ దనుపుఁడవీవు.
గీ. జ్ఞానకావ్యంబులగు జీవ! సంతతులకు
సంతసములను జేకూర్చఁ! జాలునీను
గీతను బ్రయతించుతను! గరచి నేఁడు
కాన మమ్మద్ధరింపఁగాఁ! గడగవలయు.
—శ్రీమతి వై. మృత్యమ్మ (మాడవఫారము)

ఉ. కొంచెము గాని ప్రేమమునఁ
గుంతి సునాధులఁ బోచినావు, ని
వంచిత కొంగిమంబునను
యుష్పము పంచిలి పూతనాదులతో
ఎంచగరాని లీలల
వెన్నె యొనర్చితి, వెన్నెలమ్మవం
చించెడి చింతఁ బాపి దరి
జేర్పఁగదే, యదువంశపావనా!
గీ. సంగరము చేయఁజాలని! సరణిగల్గి
బంధుమోహంబు రాతిలోఁ! బడినయట్టి
పాథుఁబ్రోచి, చింతామణి! ప్రతిభమైన
గీతమును గావించేసెన్న! యాతఁడాలను.
గీ. దైన్యమెడఁబాపు దన్యోష! ధంబు, ముక్తియు
త్రయిరోత్రముల కధ్య! సారము, నయి
పరగమైనట్టి సంగీత! సరణిజీవ
భూత మనఁదగు నట్టిది! గీతయొకటి.
—శ్రీమతి మహా. పారిజాతమ్మ శాంబ. (ప్రి మెట్రిక్)

బాలికల ఉన్నత పాఠశాల సుల్తాను బజారు

గీతా జయంత్యుత్సవము

బాలికల ఉపన్యాసములు

సుల్తానుబజారు బాలికల ఉన్నత పాఠశాలయందు గీతాజయంత్యుత్సవ సందర్భమున జరుగబడిన విద్యార్థినుల ఉపన్యాసముల క్రింద పొందుపరచుచున్నాము. ఆయా శీర్షికల క్రింద ఆయా బాలికలచే ఉపన్యాసము లీయబడినవి. ఇవి బాలికల పాఠశాల బాలికల అభివృద్ధికి చేయుకృషికి నిదర్శనములు.— ఉత్సవకార్యక్రమము స్థలాంతరమున గలదు.

బాలికాసంఘముయొక్క చరిత్ర

అధ్యక్ష, మహాజనులార,

ఈగీతాజయంతి, మా బాలికాసంఘపక్షమున జరుపబడుచున్నది. కనుక యీసంఘముయొక్క చరిత్రము తెలియచేయుట నావిధి. తమరందరు సావధానచిత్తులై వినగోరుచున్నాను.

ఈ బాలికాసంఘము మూడుసంవత్సరములనుండి తన ధర్మమును జక్కగా నిర్వర్తించుచున్నది. మొదట సారస్వత సంఘమనుపేరుతో నుండినది. ఇప్పటి బాలికలతో [illegible] స్థాపింపబడెను. ఆసంవత్సరము పాఠశాలలో జరిగిన సమావేశములన్నియు మాసంఘపక్షమున జరిగెను. ఆ సంవత్సరమున, ఆంధ్రసోదరీసమాజముయొక్క దీపావళి సమావేశమునందు బాలికాసంఘము వారు వారికితోడ్పడిరి. సావిత్రినాటకమును ప్రదర్శించిరి. కొందరుబాలికలు ఉపన్యాసములను చదివిరి.

1934 సంవత్సరమున [illegible] అధ్యక్షురాలుగా నుండెను. ఈసంవత్సరము మనుపటికంటె [illegible] వృద్ధిజెందెను. ప్రతిశనివారము బాలికలసమ్మేళనము జరుగుచుండెను. మాతృభాషయందు ఉపన్యాసములు జరిగినపుడు ఉపాధ్యాయిని ఉపాధ్యాయులే అధ్యక్షులైయుండిరి. మరియు విషయమును నిర్ణయించి విద్యార్థినులకు ఉపన్యాసాంశములను తెలియజేయుచుండిరి. ప్రధానోపాధ్యాయులవారు బాలికలకు తెలియని నూతనసంగతుల నుపదేశించుచుండిరి. [illegible] సంఘమువారి యాధీనమందుండెను.

1935 సంవత్సరములో సంఘమునకు అధ్యక్షురాలును, కార్యదర్శినియు ఓటుద్వారా యెన్నుకొనబడిరి. ఈసంవత్సరమున ప్రధానోపాధ్యాయులవారికి [illegible] ప్రథమ సహాయోపాధ్యాయులగు శ్రీయుత చిలుకు వెంకటేశయ్య బి. ఏ. గారు బాలికల యభివృద్ధికై పాటుపడుచున్నారు. విద్యార్థినులు [illegible] యభివృద్ధికై కృషిసల్పుచున్నారు. ఈసంవత్సరము (Debate, Discourse) ఒకమాసము మాతృభాషలో నొకమాసము ఇంగ్లీషులో జరుగుచున్నది. [illegible] ఉపన్యాసవిషయమును సూచనలుగా వ్రాసి [illegible] ద్వారా నుపన్యసించవలెనని నిర్ణయించిరి. [illegible] ఇప్పుడు బాలికలు విషయము [illegible] యుంచి [illegible] సమర్థించగల శక్తి గలవారైరి. [illegible] బాలికాసంఘములో Committee members ద్వారా నిర్ణయింపబడుచున్నది. సంఘబాలికలే [illegible] అధ్యక్షురాలుగానుండి సభ జరుపుచు [illegible] కొనసాగించుచున్నారు. ఉదయ 10 గంటల 30 నిమిషములమొదలు 11 గంటల [illegible] నిముషములవరకు [illegible] కాలము.

ప్రతిశనివారము సంఘబాలికలందరును మాట్లాడవలెనను కోరికతో [illegible] 1 ఫారం 11 ఫారం మాతృభాషలో ఉపన్యసించవలెనని ఏర్పరచిరి. [illegible] ఉపాధ్యాయులగు శ్రీయుత కె. రామయ్య గారు సభ్యులుగానుండి కృషిసల్పుచున్నారు. మూడవఫారం మొదలు కాలేజిక్లాసువరకు తెలుగు, యింగ్లీషు భాషలలో జరుగును. ఉత్తరగతులవారికి [illegible] సమయము చాలనందువలన రెండుశాఖలుగా చేయబడెను. యీసంఘమునకు సంబంధించి ప్రస్తుతము క్రొత్తగా Historical, geographical and Science Societies యున్నవి. [illegible] T.ennis club [illegible]. ప్రతిశనివారము Debate, Discourse, English తెలుగులలో గాక మధ్యమధ్య [illegible] సమావేశములు జరుగును. ఇట్టియేర్పాటు [illegible] ఉపాధ్యాయులు [illegible] బాలికల [illegible] సూచనలు తీసికొని తమ జ్ఞానాభివృద్ధికలుగు వీలుచేసికొనుటకై యున్నది. స్త్రీలకు సంఘము వలనగల లాభమునుగురించి శ్రీయుత [illegible] ఎం. ఏ. గారు కర్మయోగవిషయమై, కొన్నటకనము [illegible] ప్రయోజనమునుగురించి శ్రీయుత చిలుకు, వెంకటేశయ్య బి. ఏ. గారు ఉపన్యసించిరి. దూరదేశమునుండి [illegible] కమలాబాయి [illegible] వచ్చినప్పుడు జరిగిన సమావేశము [illegible] బాలికాసంఘపక్షమునవే జరుగుచున్నవి. మాతృభారతికూడ బాలికాసంఘము నుండే జరుగుచున్నది. మా యీ సంఘము [illegible] సంవత్సరములలో వింతవృద్ధిజెందుటకు కారణము ఉపాధ్యాయిని ఉపాధ్యాయుల సహాయమే. [illegible] ప్రధానోపాధ్యాయులవారు దీనినిస్థాపించి [illegible] కొన్ని సహాయము చేయుచున్నారు. [illegible] శ్రీయుత చిలుకు వెంకటేశయ్య బి. ఏ. గారు [illegible] బాలికలు ఉపన్యాసములు [illegible] శక్తి గలవారైరి. [illegible] చెప్పవలెను. [illegible] బాలికల జ్ఞానాభివృద్ధియు [illegible] తెలిసియే [illegible] సహాయమునకు మా బాలికాసంఘము ఎల్లప్పుడు కృతజ్ఞతాబద్ధయైయుండును. బాలికాసంఘము మరింతవృద్ధినొందుటకు శ్రీయుతుల [illegible] అత్యంత కృషిసల్పుచున్నారు. స్త్రీలు [illegible] దేశమున్నతస్థితికి రాగలదని [illegible] ఇట్టిమా బాలికాసంఘమును బాలికలవిజ్ఞానవిద్యల యభివృద్ధిజెందవలెనని కోరుచున్నాను. మా బాలికాసంఘము నను వృద్ధిజేయ ప్రార్థించుచున్నాను.

బాలికాసంఘము అభివృద్ధినొందుటకు [illegible] సహాయము మఱచరాదు. అట్టివారికి [illegible] కొన్ని [illegible] ప్రోత్సాహము [illegible] వారే గాక, తామందరు ప్రోత్సహింప ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్రీమతి డి. కమలావతి

కార్యదర్శిని.

యోగము

అధ్యక్షమహాశయా, మహాజనులారా!

నేడు మా పాఠశాలయందు గీతాజయంతిని జరుపుచున్నాము. భగవద్గీత ప్రపంచమును జయించినదని మనము సగర్వముగ [illegible]: ఈపరమగ్రంథము మానవజీవితములో కష్టసుఖములందు మంచిచెడుగులందు మార్గదర్శిని. కొన్నివేలయుగములు గతించుచున్నను దీనినిమాఱి [illegible] జనులంతోషించుచున్నారు. మనభారతదేశమునందే కాక ఇతరదేశములందును గ్రహింపబడుచున్నది [illegible] ప్రాముఖ్యముగా చెందుచున్నారు. ఈగ్రంథము సాంఖ్య యోగము మొదలు మోక్షసన్న్యాస యోగమువరకు యోగమయమై యున్నది. సముద్రమునకు అలలకెంత సంబంధమున్నదో అంతేసంబంధము భగవద్గీతకు యోగమునకుగలదు. కనుక నే యీగ్రంథమును యోగశాస్త్రమని పిలిచెదరు. భగవద్గీతయందు యోగము ప్రాముఖ్యముగా యున్నదనుటలో సందియము లేదు. దానికి నేనెన్నుకొన్న ప్రాముఖ్యమున్నదని దాని విషయము చెప్పదలచుచున్నాను.

యోగమునకు నానార్థములుగలవు. (1) ఉపాయము (2) కూడిక (3) సన్నహనము. ఒకవస్తువును త్వరగాజేయుట ఉపాయము. జీవాత్మపరమాత్మల యందైక్యమౌట (యోగః చిత్తవృత్తినిరోధః). మనస్సును స్వాధీనపఱచుకొనుటయే యోగవృత్తి [illegible] విశుద్ధమౌ [illegible] బుద్ధితోగూడి చిత్తమును [illegible] నిగ్రహించి యోగాభ్యాసము మనకుద్ధారకమగు యోగమని చెప్పబడెను.

యోగము ద్వివిధము (1) అభ్యాసయోగము (2) జ్ఞానయోగము. చిత్తపరిపక్వము లేనివారికి అభ్యాసయోగము, చిత్తపరిపక్వము గలవారికి జ్ఞానయోగము. ఈఅభ్యాసయోగమునకే ప్రాణాయామ యోగమనిపేరు. ఇందుమూడువిధములుగలవు (1) మంత్ర (2) లయ (3) హఠయోగములని. ఇవి విధవిధములని అధియొచ్చుట [illegible] ఎప్పటికిని [illegible] తెలిసికొని [illegible] అయును. హఠయోగమనగా తనశరీరమును [illegible] జ్ఞానయోగమనగా పలువిధముల వేదములను వినియును [illegible] వివేకవంతుడై తన [illegible] తెలిసికొని జీవన్ముక్తిని పొందుటకై [illegible] సన్యాసమును [illegible]. హఠయోగమందు అష్టాంగములుగలవు. అవి (1) నియమ (2) యమ (3) ఆసన (4) ప్రాణాయామ (5) ప్రత్యాహార (6) ధ్యాన (7) ధారణ (8) సమాధులు. మొదటివానియందు విషయములను [illegible] చేయుచుండుట [illegible] ప్రాణాయామపరాక్రమము [illegible]. [illegible] ప్రత్యాహారమనగా [illegible] ఎల్లప్పుడు [illegible] కలిగియుండుటయే ధ్యానము. పరమాత్మయందు మనస్సునంతయు నిలుపుటయే ధారణ. జీవపరమాత్మ [illegible] ప్రత్యక్షానుభవము సమాధి. యోగములలో [illegible] తనమనస్సును [illegible]. [illegible] కర్మ [illegible] యోగమునకు [illegible] మనస్సుచేత [illegible] సుఖదుఃఖములందు [illegible] సమబుద్ధియైయుండును.

యోగాభ్యాసము మొదట సుఖముగా [illegible] మనస్సు [illegible] ధ్యానించుటయెట్లు? ముక్తినొందుటెట్లు? కనుక మొదట ఆసనముగా [illegible] మొక్కలి [illegible] పరిశుద్ధమైన [illegible] మొదట దర్భాసనము, పైన కృష్ణాజినము, [illegible] మెడయును [illegible] స్థిరచిత్తముతో [illegible] వస్త్రము [illegible] ఆహారము [illegible] మనస్సు స్వాధీనము చేసికొని పరమాత్మను సంధానముచేసుకొను నిష్కాముడైన యోగి [illegible] చెప్పబడును.

[illegible] విషయము [illegible] ప్రతి [illegible] ప్రవేశించును [illegible] కుండలినీశక్తి [illegible] మూలాధార, స్వాధిష్ఠాన, మణిపూరక, అనాహత విశుద్ధ ఆజ్ఞ చక్రములను [illegible] యోగాభ్యాసము [illegible].

[illegible] సర్వజీవులయందంతర్యామియగు పరబ్రహ్మము నివసించును. పరమాత్మను [illegible] బ్రహ్మానందము.

యోగాభ్యాసమువలన [illegible] పరమాత్మను [illegible] ప్రపంచవాసనలచే [illegible] లోకవాసన, దేహవాసన, శాస్త్రవాసన, లోకవాసన [illegible] యుక్తము [illegible] శాస్త్రవాసన [illegible] శాస్త్రము [illegible] ఇంద్రియవ్యాపారముల నిగ్రహించి యోగమభ్యసించి [illegible] మనస్సు [illegible] క్రమక్రమముగా [illegible] శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునకు భక్తియోగమునుగురించి బోధించు [illegible] ప్రహ్లాదుడు [illegible] రావణుని [illegible] వంశనాశనము [illegible] ధ్యానించెదరో [illegible] ఏకాగ్రతయే [illegible] యోగము [illegible] ఆధ్యాత్మికయోగమును [illegible] యోగాభ్యాసము చేయుచున్నారు. [illegible] యోగాభ్యాసము చేసి సర్వాంతర్యామియగు పరమేశ్వరుని [illegible] మోక్షము [illegible] ప్రథమమార్గము. [illegible] యోగాభ్యాసము [illegible] యోగమభ్యసించవలెను. దీనిద్వారా ముక్తి పొందగలము. [illegible]

భక్తి, జ్ఞానయోగములందు కృతార్థుండౌనివాడు. పైకము యోగాభ్యాసముచేత తప్పక మోక్షము పొందగలడు. తపస్సుల కంటెను, యజ్ఞాదికర్మములకంటెను ధ్యానయోగము విశేషించినది. యోగియే కారణముచేతనైనను కృతనిశ్చయుడుకాని చో రాబోవుజన్మమందైనను ఏయుపశమనముగాదిగాబట్టి తన కోరికనీడేర్చుకొనును లేనిబోధనువంటిదియుండదు బుద్ధి సౌఖ్య పడును కనుక అన్నిటికంటెను యోగమునిక్కలి ముక్తి పొందునది కనుక భగవద్గీత యోగమయమై యున్నది అదియే శ్రేష్ఠమని వాసిశ్చయము.

శ్రీమతి డి. కమలావతి

కర్మయోగము

శ్రీమద్భగవద్గీతయనునది సచ్చిదానంద స్వరూపుడైన భగవానునికి పార్థునకు జరిగిన సంవాదమును గ్రంథములలో శ్రేష్ఠమైన రత్నమువలెనలరుచున్నది ఈ సద్గ్రంథమునకు విధులనేక వ్యాఖ్యానములు, సంకేతములు ఉద్భవించినవి. ఇంతే గాక జ్ఞానముతో కూడిన భక్తి వైరాగ్యము లందెప్పుడుచున్నది గావున ఈ గ్రంథము అనేక భాషలలో గణించబడును. ఇదియనదేశమందే గాక యితరదేశములందుకూడ గౌరవింపబడుచున్నదగుటకు దాని భాషాంతరీకరణములు నిదర్శనములు, హిందూస్థానమునందు సర్వోపనిషత్తుల సారభూతమైనది:

„సర్వోపనిషదో గావో దోగ్ధా గోపాలనందనః
పార్థో వత్సః సుధీర్భోక్తా దుగ్ధం గీతామృతం మహత్‌"

ఉపనిషత్తులన్నియు గోవులు భగవానుడైన శ్రీకృష్ణుడు గోపాలుడు, పార్థుడు దూడ, బుద్ధిమంతులు త్రాగువారు గీతయను అమృతమని చెప్పబడినది. గీత పఠనమువలన భక్తి జ్ఞానకర్మయోగములందు గీతాపారమంతయు యున్నదనియు, సంయమకర్మయోగమునకెక్కుడు ప్రాశస్త్యము కలదనియు మా యభిప్రాయము. లోకమాన్యుల (శ్రీ బాలగంగాధరతిలక్) మొదలగువారందరును కర్మయోగమును నిలబెట్టిరి. ఈ విషయములో శ్రీకృష్ణభగవానుడు గూడ అర్జునుని కర్మయోగిగా నిర్ణయించెను.

సమస్త బంధుమిత్రాదులచే గూడియున్న యీ రణమధ్యమున నిలిచియున్నపుడు యుద్ధముచేయుటవలన స్వర్గమునకు దూరమగుదుమని బోధింపసందర్భమున „అశోచ్యానన్వశోచస్త్వం" అనగా దుఃఖింపదగని వారికొరకు దుఃఖించుచున్నావని చెప్పెను. అర్జునునకు నిరాధారమగుటచే, ఎందుకనగా కొన్ని సమయములందు కర్మ యుగ్ముపై సమన్వయమగుచున్నది. ఆ సందర్భమున కర్తవ్యమేమని భగవానుని అర్జునుడు అడిగెను. నరయజ్ఞమునకు కూడ నట్టిసంధిగ్ధతయే కలిగినది. ఉదాహరణమేమన, „అహింసా పరమోధర్మః" యను తత్త్వము (సామాన్యధర్మము) సర్వధర్మములకు మూలమైనది. అహింసయందును, హింస సదేనను, మానవుడు మిగులను గణ్యమైయున్నది. మరల „జీవో జీవస్య జీవనం" అనగా ఒకజీవి మరొక జీవికి ఆహారమను ఆదికొంతయు నున్నది. ఒకవస్తువుతో మానవజీవితము నిర్విఘ్నముగా నిర్వహింపగా జరుగుచున్నప్పుడు, హింసయనునది లేకపోదు. కాని సర్వదేశములందును ప్రాణులకు నీచమైన హింస ఎన్నిటికి జరుగుచున్నది. అట్లు హింసయే ధర్మమగు కాలములందు ప్రాణులు వివిధముగా హింస చేయుచుండును. ఇంతేగాక మనయింటికి విప్లవము కలిగినప్పుడు ప్రాణము పోవుటకైనను గాని, ఎవరైన విద్వేషించినప్పుడు „అహింసా పరమోధర్మః" యని యుపేక్షింపకుండవలెనా? దేశకాల పాత్రము పారమార్థిక కర్మలకర్తవ్యములకు మించిన యుక్తియుక్తమైన కారణములు ఉండవలెనని భగవద్గీత బోధించుచున్నది. మంచిచెడులను వివేకించి యుద్ధమునకు పూనుకొనవలెను, అని నిర్ణయించినది; స్వధర్మమును నిర్వహించి దేశమునుద్ధరించుటయే మోక్షసాధనము.

„యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః" శ్రేష్ఠుడైనవాడు దేనినాచరించునో ఇతరులును దానినే ఆచరింతురు. „యోగస్థః కురుకర్మాణి" అని కర్మయందు సిద్ధియును యోగమును చెప్పెను. కావున „మామనుస్మర యుద్ధ్య చ" యని యుద్ధము చేయుము, అని కృష్ణుడు ప్రోత్సహించెను. అట్లుండుటచే కర్మయోగమువలననే సాధ్యము.

యోగమనుపదమునకు భగవద్గీతయందు యోగపదమెన్నిటివలనో వివరింపబడినది. కాని అదియంతయును కర్మయోగమునకే ప్రధానము. మరియు, „సమత్వం యోగ ఉచ్యతే" అనియు, „యోగః కర్మసు కౌశలమ్" అనియు కర్మయందలి విశేషమైన యుక్తియే యోగమని చెప్పబడినది. భగవద్గీత వ్యాఖ్యానములన్నియు ఏకముగా ఈ విషయమునే చెప్పుచున్నవి. సుఖదుఃఖములందు సమబుద్ధితో ఉండుటయే యోగము. అదియే కర్మయోగము. „కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన" నిష్కామకర్మ సంయుక్తమైనది.

సామాన్యవనికి ఏదైన ఫలాపేక్ష కర్మలకు కర్మయోగము చేయుచున్నాము. అదికర్మయోగముగా ప్రతిపాదింపబడినది.

„కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేత్" అనగా ప్రతివాడును కర్మను చేయుచుండవలెను. „కావలసినయుక్తమైన కర్మలను చేయవలెను. కర్మఫలమును కోరుటకు కర్మణ్యేవాధికారస్తే, మా ఫలేషు కదాచన" ఎవ్వరికైనను కర్మలను చేయుటకే అధికారముగలదు గాని దాని ఫలము నాశింపుటకధికారము లేదు. ఫలమును కోరి చేసినయెడల ఆ ఫలము కలుగును. సుఖదుఃఖములు మానవునికి చింతయే.

కర్మసంగ్రహమును చాలవిధములుగ జెప్పబడుచున్నది. కర్మయనునది ఫలితమును ప్రపంచమునకు చూపును. అదియే ఆధారము. ఇంద్రజాలము గారడి మొదలగువాటినియు ఇందుచేర్చవచ్చును. మనము చేయుకర్మ వలన ఏదోయొక ఫలితము కలుగును. కొన్ని సమయములందు సృష్టికి అంతయును కష్టమనుచున్నది. దైవముయొక్క కార్యములను భగవంతుడే చేయుచున్నాడని భావింపవలెను. ఏకర్మనుచేసినను దాని ఫలితము దైవాధీనము. „కర్మబంధము" ప్రపంచమంతయు నిండియున్నది. సంసారమును చేయుచున్నాము. కావలసిన కర్మలనే చేయుము.

కర్మచేయువారియొక్క ఫలితము చూపుచున్నది. కర్మచేయవలెనని ఫలితము తప్పదు. అప్పుడు చేసినకర్మ ఫలితమును అనుభవింపక పోవచ్చును. ఒకమానవుడు చేసిన దుష్కర్మలవలన ఫలితము తప్పక కలుగును. ఇట్లు చేసినకర్మయే సంచితము. ప్రారబ్ధము ఆగామి యనుమూడువిధములుగా విభజింపబడుచున్నది. సంచితమనగా పాపముగాని పుణ్యముగాని ఆయాజన్మములందు చేసినదంతయు. „ప్రారబ్ధమనగా అనుభవించవలసిన కర్మ. ఆగామియనగా ఇకముందు చేయబోవు కర్మ. ఈ కర్మలు మూడు విధములుగా విభజింపబడినవి. అకర్మ, వికర్మ యనునవి. కర్మయనగా విధింపబడినది. వికర్మయనగా విపరీతఫలితము కలుగునట్లు చేయుట. మానవుడు స్వబుద్ధితో కర్మ చేయును. మిగిలిన కర్మలు నిష్కామముగా చేయవలెను. భగవంతుని యందు ఫలాపేక్ష లేక నిష్కామకర్మయోగి. వానికే మోక్షము సిద్ధించును. దొంగతనము చేయుటకు దొంగయొక్క సంకల్పము కర్మబంధములను కలిగించును. కర్మఫలితమును దానివలననే మోక్షము సిద్ధించును. ఎందుచేతనగా కర్మయే మోక్షము.

మోక్షప్రాప్తి కర్మయోగమువలన సాధ్యమని శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునకు సందర్భముగా బోధించెను. సన్యాసియైనను కర్మలను చేయుచుండవలెను. కర్మలను చేయకుండుట దుర్లభము. ఆత్మజ్ఞానము కలిగినప్పుడు కర్మలను చేయవలసినపని యుండదు. అతడు లోకకల్యాణమునకై కర్మను చేయుచుండును. కర్మలయందు ఆసక్తి లేక కర్తవ్యబుద్ధితో చేయవలెను. కర్మయోగము, జ్ఞానకర్మయోగము అను భేదములేదు. జ్ఞానకర్మయోగములు వేరువేరు కావు. భక్తి, జ్ఞాన, కర్మయోగములలో ఏకత్వమే కలదు. భగవద్భక్తి మార్గము కర్మ జ్ఞానములకు నిష్కామబుద్ధి అవసరము. కర్మ భక్తి జ్ఞానములను నాచరించుటవలన నిష్కామకర్మయోగము సిద్ధించును. కర్మలను ఫలాపేక్షలేక చేయుట కర్తవ్యమని భగవంతుడు చెప్పెను. కర్మయోగము పరమేశ్వరస్వరూపముయొక్క జ్ఞానమునుపొందుటకు సాధనము. కర్మయోగము జ్ఞానయోగముకంటె భేదములేదని భగవద్గీతలో విశదీకరింపబడినది. భక్తి శ్రద్ధలతో చేయుచున్నాడు కనుక భక్తియే సాధనమని చెప్పబడెను. ఇదియే కర్మయోగము. సమదృష్టి కలవాడును స్థితప్రజ్ఞుడును. తానేకర్మలను చేసినను ఫలాపేక్షలేక కర్మలను ఆచరించువానికి బ్రహ్మనిర్వాణ

స్వరూపమును పొందును. కావున భక్తిపూర్వకముగ కర్మలను చేయవలెను. ఇదియే కర్మయోగము.

ఇందిర

భక్తి యోగము

భగవద్గీతను ప్రపంచమంతయు గౌరవించుచున్నదను టలో విచిత్రమేమున్నది? అవిషయమైవేరుగ చెప్పవలసినయక్కరలేదు. ప్రస్తుతకాలమందు భక్తి, కర్మ, జ్ఞానయోగములందు భగవద్గీతాసారమంతయు నిమిడియున్నదని యభిప్రాయపడుచున్నారు. అనాదికాలమునుండి భక్తియోగమే ముఖ్యమని ప్రాశస్త్యమునందెనని నాయభిప్రాయము. నేను భక్తియోగమును గురించి నాకుతెలిసినంతవరకు చెప్పదలచినాను. మనము ముందుభక్తి యనగా నేమో తెలిసికొనవలసియున్నది. భగవంతునికి మనము మనఃపూర్వకముగా చేయుసేవయే భక్తి. ఈభక్తియోగము

శ్రవణం, కీర్తనం, విష్ణుస్మరణం,
పాదసేవనం, అర్చనం, వందనం,
దాస్యం, సఖ్యం, ఆత్మనివేదనం,

అని తొమ్మిదివిధములు. వీటియందేయొక్కదానియందైన నిలచినను ముక్తి నిశ్చయము.

పరీక్షిత్తు మహారాజు భాగవతమును వినుటచే పరీక్షిత్తుడును ఎల్లకాలము భగవంతునినామము కీర్తించుటచే నారదుడును, ప్రహ్లాదుడు భగవంతుని నామస్మరణము చేయుటచేత, యాజామిళుడు చనిపోవునప్పుడు తనకుమారుని „నారాయణ" యనిపిలిచి భగవంతునినామమును పలుకుటచేతను, శ్రీకృష్ణుని పాదసేవ చేయుటచే సత్యభామయు, పూజచేయుటచేత భక్తులును, నమస్కారము చేయుటచే అక్రూరుడును, దాస్యముచే హనుమంతుడును, శ్రీకృష్ణుని సఖ్యతచేత అర్జునుడును, తనయాత్మను భగవంతునికి నివేదించుటచే బలిచక్రవర్తియు మోక్షమును పొందగలిగిరి. భగవంతునియందు పరమప్రేమను కలిగియుండుటయే భక్తి. రామానుజమతము భక్తి జ్ఞానములనుభేదములేదని చెప్పెను. భక్తికి కొన్ని నియమములు గలవు.

శ్రీకృష్ణుండు భగవద్గీతయందర్జునునకు జ్ఞానోపదేశము చేసినప్పుడు ఇట్లు చెప్పెను.

అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ॥
యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః
హర్షామర్షభయోద్వేగైర్ముక్తో యః స చ మే ప్రియః॥

ఎవనివలన నెల్లజనులును నెల్లజనులవలన నెవనికిభయము లేదో? సంతోషమునకును భయమునకును లోనుకాకుండునో వాడు నాకుమిగుల ఇష్టమైన వాడని చెప్పెను. ఈగుణములు కలవారుండరు. దుఃఖములో భగవంతుడే శరణ్యము.

ఈసంసారమందలి సుఖము కష్టములతో కూడినది భగవంతుడు కేవలము ఆనందస్వరూపుడు. అట్టి యానందస్వరూపుని సాన్నిధ్యము నొందవలెనన్న నీ సంసారమును విడిచి సుఖమును కష్టములనుండి వేరుపరచినగాని వీలుపడదు. కనుక యీకష్టములనుండి విడిపొందవలెనన్న భక్తి యొక్కటే వైరాగ్యమువలననే భక్తి కలుగును. అనగా పాపంచికసుఖములందే ఆసక్తి యుంచక భగవంతునియందే ఆసక్తియుంచి యదేపనిగా మనసునందుంచి యుండిన సర్వవిధములసుఖములు కలుగును.

మనము భగవంతుని యంతయు పొందించుటకు ప్రయత్నించినను భగవంతుని స్వరూపమేమో తెలిసికొనజాలని స్థితియందున్నాము. దీనికి కారణము మనయందలి యజ్ఞానము. జ్ఞానము పొందిన విషయమును మనకు విపులముగా తెలియుటకు ప్రయత్నించవలెను. నాయభిప్రాయము భక్తి యింద్రియములను జయించి ధ్యానమున నిలిపి శుద్ధహృదయమునుండి భగవంతుని సాన్నిధ్యమును బొందుటకు శ్రవణాదిభక్తి మార్గముల ద్వారా అనుభవించినగాని భగవంతుని సాన్నిధ్యము పొందజాలము. దేహాభిమానము విడిచి కర్మలను భగవదర్పణముగ ఆచరించి సుఖదుఃఖములను సమముగా భావించి భగవంతునికృపను సంపాదించవలెను. మనము భగవంతునియందు భక్తి కలిగియుండవలెను. సుఖదుఃఖములను సమముగ భావించి భగవదనుగ్రహముగాభావింపవలెను. అదియే మోక్షసాధనము. ప్రపంచబంధములనుండి విడిపోవవలెను.

„భక్తియోగేన మనుజో
భక్తియోగాత్ ముక్తిః"

అని చెప్పబడియున్నది. యోగమునకు భక్తియే మూలము. భక్తినిడచి యోగము సంపూర్ణము కాదు. భక్తి జ్ఞానములకు అవినాభావసంబంధము. భక్తియేసర్వమునకు మూలమని చెప్పుచు ముగించుచున్నాను.

[గ వ పేజీ చూడుడు]

శ్రీ శబ్దానుశాసనాంధ్ర భాషానిలయము, ఓరుగల్లు మట్టెవాడ

భూత, భవిష్యద్వర్తమాన వ్యవస్థల వివరము, మరియు భవననిర్మాణ ప్రశంస

అయ్యా, ఓరుగంటి సామ్రాజ్యభాగ్యౌన్నత్యములకు గురించి హైందవేతిహాసకర్తలు యెట్లు పొగడి వర్ణించిరో అట్లు ఇచ్చట వర్ణించుటకు మనకు గల కాలము చాలదు. నేటికిని అట్టి ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రాచీనశిథిలప్రాకారములు కవికంటికి కానరాగానే, వారి మనంబులలో భావములుప్పొంగగ ఆకాలపు శాస్త్ర, కళాకౌశల్యములను గురించి వ్యాసములు వ్రాసియు, వాఖ్యానములు చెప్పియు నిదిరించు రసజ్ఞులను చెప్ప మీకు కొలువున్నారో దీనికి ఒక చిన్న దృష్టాంతము నొసంగెదను. ఈ హనుమకొండలో శ్రీరాజరాజనరేంద్ర భాషానిలయ గృహప్రవేశ, రజతోత్సవ సమయమున ఇట్టి మహాశయులు వెలసియున్నారని.

ఇప్పుడు ఓరుగల్లు సంబంధమైన మట్టెవాడలో దాదాపు ౧౯-౨౦ సంవత్సరముల క్రిందట కొందరు విద్యాభిమానుల ప్రయత్నముచే ఒక పుస్తకభాండారము "శ్రీ శబ్దానుశాసనాంధ్ర భాషానిలయము" అను నామముతో స్థాపించబడినది. ఉదారస్వభావులగు కొందరు కొనులు పిరాకులు కూడ ఒప్పుకొనియున్నారు. నేటికిని సుప్రసిద్ధముగా ఒక చిన్న దాన గృహమునందు వేలకొలది పుస్తకరాజములచే నిండి ప్రకాశముగా నిర్వహింపబడుచున్నది. కాని, కాలవ్యవస్థలను బట్టి తలంపుప్రకారము ఒక దివ్యమందిరము స్థాపింప కానందున చేసిన చర్చలు ఊహించిన ఊహలు జాగ్రదవస్థను వదలి నిదురించినట్లుగా కానబడుచున్నవి.

శిశ్పలమనస్కులగు శిలంకుల వేశమందిరము బీజారోపణము అగుటవలన దీని దివ్యభవనము నేడు ఒక కల్పవృక్షముగా కనబడుచున్నది. కాని కొన్ని గతస్థితులనుగమనించి వర్తమాన వ్యవహారములను పరిశీలించిచూడగా ఆలస్యము చేకొనదరి ఆదరణ హృదయములుమారి భారతీసేవా కార్యక్రమములయందు శ్రద్ధాభక్తులు తగ్గుచున్నట్లు చిహ్నములు కానబడుచున్నవి.

ఇది ఒక ధర్మనిధి. దీనికొరకు మంచిరపోషకులు, దాతలు, సభ్యులు, చందాదారులు అను విచారము లేక యితర విద్యాభిలాషులగు స్త్రీపురుషులు కూడా ఆదరించి చెల్లించగలిగిన ద్రవ్యమును సమకూర్చి స్వహస్తములచే సహాయము చేసి నూతనగృహనిర్మాణముకొరకు తోడుపడవలసియున్నారు.

ఈవిషయమై యెవరికైనను యేమయిన అభిప్రాయముల వెల్లడింపదలంచినను, సలహాసహాయము చేయకోరినను వారి యిష్టానుసారము లేఖలు పంపవలెను. మంచిర కార్యదర్శిగారు బహుభద్రముగా కార్యనిర్వాహకసభవారికి తెలిపి కృతజ్ఞతతో ఆమోదించగలరని విజ్ఞాపన.

[illegible]

ఇట్లు
[illegible]
కార్యదర్శి

కంటిబాధ చెప్పుటెట్లు?

కళ్లునీరుకమ్ముట మండుట, దురదలు, చిట్లించుట, తిరుగుట, పుల్ల, మసక, తలనొప్పి, నరములులాగుట, మందపుచూపు, అలసట, చిన్న గొప్పతనము, హిస్టరియా, మూర్ఛ, నరముల దౌర్బల్యము, అక్షరములు పాకుట, మసకబారుట, చదువునప్పుడు కునికిపాట్లు, ఎక్కువకాలము చదువనిచ్చలేకుండుట, బడినుండి పారిపోవుట, తడుముకొనుట, చదువునందు వెనుకంజవేయుట, పుస్తకముల మామూలుప్రకారము ముందుకొనకుండుట, (అక్షరాలు వంపుగాగాని బహుదగ్గరగాగాని లేదా బహుదూరముగా గానిపించుకొనుట)

ఈపై లక్షణముల నశ్రద్ధజేయుచో రోగికి శిరస్సస్థితియు నరములదుర్బలత్వము, పనిచేయజాలమియు, మిక్కిలిబాధయు, వెనుకబడియుండుటయు, రెప్పలల్లాడ్చుటయు అలసటబడిన చూపును, కనురెప్పవెంట్రుకలు పూర్తిగా రాలిపోవుటయు, కంటిచుట్టును నల్లనివారుటయు, నీరుకమ్మి నెజ్జని నేత్రములచుట్టును మడతలును, మందమైన కనురెప్పలును సంప్రాప్తమగును.

ఈపైలక్షణములు నేవైనయను సందేశము (అనగా నేత్రవైద్యుల సహాయమును కోరుము) దెలుపును. పాఠశాలకు బోవు బాలకులు తమయుపాయమును గుర్తించజాలని పసితనమునను, ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములయందు విద్యాచట్టమే నేత్రవైద్య ప్రవీణులను, తలిదండ్రులను, ఉపాధ్యాయులను, మనోనైతిక భౌతికారోగ్యముల కొంతవరకు కృషిచేయు నీపైలక్షణముల నివారణచేయ నియమించుచున్నది.

దృష్టిసరిగా నానక (నల్లబల్లపై నుండుదానిని చదువజాలక) చదువునందు వెనుకబడియుండు పలువురుబాలురు పాఠశాలయందు బండలనిపిలువబడుచున్నారు. కానితోడిబాలురలో వెనుకబడియుండుటకు వారినేత్రములు సరిగా నుపయోగింపబడలేకుండుటయే కారణము.

పరిశీలనగల యుపాధ్యాయులకు, కొంతమందిబాలురు తలనొప్పిచే బాధపడుటయు, కునికిపాట్లు, నేత్రములందలి నరములలసట తగ్గిపోవుటచే గలుగు యలసట, తత్కారణమున సాయంతము రెండుగంటలగు సరికి వచ్చు పావలింతలు, మామూలుగా గోచరించు సంగతులే. ఇట్టిసందర్భముల పిల్లవానిచే మానసికముగ పనిచేయించుట నేరసూచకమగు యపాయము. ఏలయన నేత్రములు పైనజెప్పిన నరసంబధమగు దుర్గుణములకు కారణమై పిదప చికిత్సకు కష్టతరమైయుండును.

పైనచెప్పిన లక్షణముల గుర్తించియు నేత్రవిషయమగు సంగతులను మాచే నుచితముగా నవగతి చేయబడును. అవి యుపాధ్యాయునిచే నేత్రరోగముల కెఱుగు వారిని గుర్తింపజేయును. కంటికి శ్రమయెక్కువ లేకుండుటకై వారిని స్కూలులో నల్లబల్లకు దగ్గరగా కూర్చుండబెట్టవలయును.

బాలురకై బ్రద్దలగునప్పుడు నయను వెగాబడకుండునట్టి "స్పిరిక్ టేనియల్ లెన్సెస్" సప్లయి చేయబడుచున్నవి. గావున సులోచనముల ధరించి యాటలాడు బాలురకు ప్రమాదవశమున బ్రద్దలయినను నివి సురక్షితములు.

హార్డి అందుకో
సులోచనముల వర్తకులు, నేత్రవైద్య ప్రవీణులు (లండన్)
124, జేమ్సువీధి సికింద్రాబాదు

గోలకొండ పత్రిక

(శ్రీభావనామ సం॥ మార్గశిర బ॥ ౧౩

గురువారము

విద్యావిచారణపు కమిటీ

—

కె. శాస్త్రిగారు కొంతకాలముక్రిందట ఉపాధ్యాయసభలో చదివిన యుపన్యాసము చాల యపూర్వమైనది. దానిని మా పాఠకులెరుగుదురు. వా రుపన్యాస మిచ్చుచు విద్య ప్రధానముగా "వర్నాకులర్"లో చెప్పవలెను అనుటయు, వెంటనే నవాబ్ మొహిదీయార్‌జంగు బహద్దర్ గారులేచి "వర్నాకులర్ అనుటలో మీయభిప్రాయమేమి" అని పృచ్ఛచేయుటయు, దానికి వెంటనే వారువారు, "స్వాభావికముగా, మాతృభాష కాక యింకేముండును" అని జవాబిచ్చుటయు జరిగెనని చెప్పబడినది. దీనివలన మనకు విశదమగుట యేమన వారివారి యభిప్రాయములో రాష్ట్రమందు ప్రతిబాలునికి తన మాతృభాషలోనే విద్యనేర్పవలెనని యున్నది. ఈయంశము కూడ విచిత్రమైనదా? ప్రతిపిల్లవానికి మాతృభాషలో కాక యన్యభాషలో నేర్పుదురా? అని ప్రశ్నింపవచ్చును.

కాని మన హిందూస్థానములో జరుగు విచిత్రములలో విద్యాసమస్య అన్నిటికన్న చిత్రమైనవిషయము. ఏదేశమందైనను మాతృభాషలోనే విద్య చెప్పింతురు. కాని మనదేశములో అన్యభాషలలో చెప్పింతురు. అందు మనహైదరాబాదులో ఒక యింగ్లీషే కాదు, ఉర్దూకూడ కావలెను (బ్రిటిషిండియా ఆంధ్రుడు ఆంధ్రము, ఆంగ్లము రెండే చదువును. హైదరాబాదు ఆంధ్రుడు ఆంధ్రము, ఆంగ్లము, ఉర్దూ (ఇంకేమైన మరాట్లా లేక ఫార్సీ) ఈభాషలలో ప్రవీణుడు కావలెను. ఇది చిత్రము కాదా! చిత్రమేట్లన ఇంగ్లాండులో మన విద్యాశాఖాధికారిని నియమించి వారిద్వారా శాస్త్ర పాఠశాలలగష్టీ లండను, మాంచెస్టరులలో జారీచేయించి తర్వాత ఇంగ్లీషుపిల్లకాయలందరును, పిల్లలందరును ఉర్దూలో పాఠములు నేర్వవలెను, సైన్సు, వైద్యము వగైరాలుకూడ ఉర్దూలో నేర్వవలెను అని శాసించిన యింగ్లీషువారేమిచేయుదురు! ఫలిత మూహించుము.

ఇటలీకి సర్ రాధాకృష్ణన్, ఆంధ్రవిద్యాపీఠపు అధికారులు పోయి "యిక జర్మనుభాషకు ప్రాముఖ్యత నీయవలసిన పనిలేదు. ఆంధ్రమును(Italian of the East) తూర్పు ఇటలీభాష అన్నారు కావున నేటినుండియు తెనుగులోనే పిల్లలందరు చదువవలెను. అనిన మతిపోలేని యేమనును?

కావున చిత్రములో చిత్రమిదియే. మన రాష్ట్రములో ఉర్దూమాట్లాడువారిసంఖ్య సుమారు ౧౨ లక్షలే. అనగా నూటికి ౮ మందియే! మిగత ౯౨ మంది ౮ మంది భాషను నేర్చుకొనుట యెంతసమంజసముగానుండును.

ఇట్టివిషయములను విచారించుటకై యొక కమిటీ యేర్పడినదనియు, ప్రతిపాఠశాలనుండి "వర్నాక్యులర్"లో ఎందరుపిల్లలు చదువుచున్నారనియు, వర్నాకులరులో విద్యచెప్పవిషయమై ఉపాధ్యాయుల యభిప్రాయమేమనియు విచారించుచున్నట్లు బులెటిన్ పత్రికవల్లను, నితరులవలనను వినవచ్చెడి కాని వర్నాకులర్ అనుపదమునకు మాతృభాషయని నిఘంటువర్థమును గ్రహించక ఉపాధ్యాయులు రెండవ భాషయని కొందరు, ఉర్దూయే అని కొందరు తబ్బిబ్బుపడుచున్నారనియు వినుచున్నాము.

ఇంతియకాక ఏయే భాషలనుగురించి చర్చించుచున్నారో అనగా ఆంధ్రమహారాష్ట్ర కర్ణాటక భాషలలో ఆయాభాషలను మాట్లాడువారికి సర్కారీబడులలోనే విద్య చెప్పింపవలెను, బోధనామార్గము (medium) ఏదియుండవలెను. ఏతరగతివర కుండవలెను,—మున్నగుచర్చలు జరుగునప్పుడు ఆయా భాషాసంబంధముగల ప్రజానాయకులయభిప్రాయములను గ్రహించుట చాలయవసరమని మా యభిప్రాయము. ప్రజాభిప్రాయమును గుర్తించుట యిప్పటి పరిస్థితులబట్టి కొంత కష్టమే అయినను, వీలున్నంతవరకు ప్రజా విద్యా మహాసభలో రెండుమూరులును, తదితర సభలలోను, పత్రికలద్వారాను, జనులు తమయభిప్రాయమును వెల్లడించినారు. బాలురు మాతృభాషయందే ప్రాథమికవిద్య తప్పక నేర్పవలెను.

కావుననిట్టియభిప్రాయములను, నింకను కావలసినవివరములను తెలిసికొనుటకు కమిటీవారుప్రజానాయకుల ననేకులనుబిలిచి వారివాఙ్మూలములను గొని విచారించుట మంచిది. ఇట్లనివ్రాయుటచే మేము ఉర్దూద్వేషులమని గానిఉర్దూవర్ధనమునువారము కాని కామని అందరును గ్రహింపవలెను. ఉర్దూ రాజభాష, సర్కారిభాష, కచ్చేరీభాష. దానికి తగినస్థానముండవలసియే యున్నది. దాని స్థానములోనది ప్రకాశింపవలెను. కాని బాలురకు పాఠములు చెప్పునప్పుడు ఉపాధ్యాయులు ఉర్దూ రానివారికి ఉర్దూలో లెక్చర్లిచ్చిన పిల్ల లర్థము చేసికొందురా? అనునంశము గమనింపదగినది. కావున మా సదుద్దేశ్యమునే గ్రహించి యీ ముఖ్యమైన విద్యాసమస్యలో మార్పులుచేయువారైన ప్రజలకు లాభకరముగురీతిగా చేసిన శ్రేయస్కరముగ నుండును.

—

స్థానిక వార్తలు

క్రొత్తమార్కెటు

"మొఅజ్జాహీ మార్కెటు అనబడు మార్కెటురోడ్డు (ప్రారంభోత్సవము రక్షవ్వాలు(ఇప్పుడేవారు) నావంజరుగబోవుచున్నది ఈ మార్కెటుపైయి తెలకొట్లు బడియున్నది స్థగడియారము తెంపపడ వేలకట్టాబడిట' ప్రారంభోత్సవసందర్భమున మధుర ప్రభువు గారిసన్నిధిని పన్నాలపత్రమొకటి చదువబడునదియు వింకోక టీజగునదియు తెలియుచున్నది. విద్యుద్దీపముల యేర్పాటులు ఆ బహదుర్ నుండి ప్రారంభమైనవి.

—

నవాబు జుల్కదరుజంగుబహాదరు

వీరుఇటీవలఅలహాబాదుకు సర్కారికార్యమునకై వెళ్ళియుండిరి దా నవాబు సాలిగాయిన్ బహదుర్ జాదుతిరిగివచ్చియున్నారు. అచ్చటవీరు వేదోవిషయముగూర్చి సర్ తేజబహదురుసప్రూ గారిని ఆలోచించిరని తెలియుచున్నది.

—

న్యాయమూర్తి అస్గరుయార్జంగు

వీరు సెలవుపైనమక్కాకు వెళ్లుటకు అనుజకోరియున్నారు, వీరిస్థలమునఎవరుపని చేయవలయునో ఇంకను నిర్ణయము కాలేదు.

—

మహమ్మదీయుల వివాహశాసనము

శాసనవిర్మాణసభలో ప్రవేశపెట్టబడియున్న అంజుమన్ సన్నుమ ఉల్మాల [మహమ్మదీయమతాధికారుల] సదికి అభిప్రాయముకొరకు పంపవలెనని తీర్మానింపబడినది.

—

పరశురామప్రీతి

... బహదుర్ వారు గోల్కొండలోనున్న బోధావాడిలో గడ్డివాములకునిప్పంటుకొని పగలు ౧౧ గంటలనుండి రాత్రి ౧౦ గంటలవరకు మండెను. నిప్పుచల్లార్పుయంత్రముద్వారా దానిచోట్టుపట్టులకుప్పుల కూడ నాశనమైయుండెనట! నష్టము సేయుమూపాయంతని అంచనా వేయబడినది.

—

ఆస్ట్రేలియా క్రికెటుజట్టు

రాబోవుచలికాలములో యీజట్టుపోటీ చేయుటకై హిందూదేశములోని అనేకనగరములదర్శించి మన నగరమునకు వచ్చునది. హైదరాబాదునకువచ్చుదినము యింకనిర్ణయింపబడలేదు.

—

పీర్జాలుగారు

సార్కమ్మాపీర్జాల [నవాబులపాలకజంగు బహదురు గారికి పాధ్యాయులు] గారియందినవార్త... జంగుగారి ... బహదుర్ వారు... చార్జి ... రని తెలియుచున్నది.

—

పోజ్దారిపని

రంజాన్ పండుగ సెలవుదినములలో ... గారి తరబంగ్లాలో ప్రతిదినము పగలు రెండుగంటలనుండి నాల్గుగంటలవేళవరకుపనిచేయుచుండిరని తెలియుచున్నది.

—

ఉద్యానములోనమాజు

మహమ్మదీయులందరు ఉద్యానములోనే నమాజుచేయుటట్లు ప్రోత్సహించవలయునని ప్రభుత్వము వారి మతశాఖాధికారులు క్రిందివారోకస్తులకు ఆజ్ఞయిచ్చియున్నారు

—

పారసీక దేశములో మనకీర్తి

ఫిర్దౌసీకవియొక్క సహస్రాబ్దోత్సవసందర్భమున మన రాష్ట్రము ప్రతినిధిగా వెళ్ళినఅబ్దుల్ కరీంపానీగారు హైదరాబాదు రాష్ట్రములో పారసీభాష అనువాదము చదివిరట' మనదేశములోతయారైన పారసీ సైఫునుప్రదర్శించిరట! అచ్చటివారు మెచ్చుకొనిరట!

—

డి. బి. అరవముదుఅయ్యంగారు, ఎం. బి. ఇ.

సహకారబ్యాంకుల కొన్నసెన్నవశులోయాయుండిన వీరు ఆతిరికబల్పిరని తెలియుచున్నది

—

మట్టాలజాగీరు

ఇక్కడిశోద్దుఅధికారులు జనులను బాధించుచున్నారనియు కొత్తకొత్త పన్నులవసూలుచేయుచున్నారనియు, గ్రామస్థులు మహాజరు నవాబుసాహెబుకోర్టాఫ్‌వర్డ్సుగారికిపంపుకొనిరి. ఆర్థికస్థితులకష్టము గానున్న కాలములో అధికారులు క్రమము పెట్టకూడదు కదా? నవాబుసాహెబుగారు దీనివిచారణతో గ్రామస్థులకష్టములు తొలగించుట ఉచితము.

—

మరణము

భావనామసంవత్సర మార్గశిరబ॥౨ శనివారం కోఠి హైదరాబాదు నివాసి ... సంఘకార్యదర్శులు అంజయ్యగారు పరలోకగతులైరి. వారిఆత్మకు శాంతి అగుగాక.

—

ఆయుర్వేద విద్యాలయము

... బహమన్ ౧౩ తారీఖునుండి విద్యాలయకార్యక్రమారంభింపబడినది విద్యార్థులువచ్చి నియమములను తెలిసికొనవచ్చును. ఇట్లని నిజాం ఆయుర్వేద సదనము దవాఖానా కార్యదర్శిగారు తెలుపుచున్నారు.

—

గీతాజయంతి

బాలికల ఉన్నతపాఠశాల

కార్యక్రమము

సుల్తాను బజారు హైదరాబాదు (దక్కను)

23 డిసెంబరు 1934 తేది సాయంకాలము 3-30 గంటలకు సుల్తానుబజారు బాలికల ఉన్నతపాఠశాల మందిరమున రా. శ్రీ దివాన్ బహదూర్ యస్. అరవముదయ్యంగారు బి. ఏ. బి. యల్ యం బి. యి గారి అధ్యక్షతక్రింద గీతాజయంతి యుత్సవముతి వైభవముగా జరుపబడెను.

కమల, లక్ష్మీదేవి, భారతియను ప్రిమెట్రిక విద్యార్థినుల ప్రార్థనముచే కార్యక్రమ మారంభింపబడెను.

మెట్రిక విద్యార్థినియు, బాలికాసంఘ కార్యదర్శినియునగు డి కమలావతిదేవి బాలికాసంఘ చరిత్రమును వివరించుచు నద్యాది మూడుసంవత్సరముల క్రిందట సారస్వతసంఘమను పేర స్థాపింపబడుచు ప్రతిశని వారముదయము 10 గంటలనుండి 11 గంటలవరకు సమావేశములు జరుపుకొనుచు, ఒకవార మాంగ్లమందును, ఒకవారము తెలుగులోను ప్రయోజనకరమగు విషయ మేర్పాటుచేసికొని చర్చించుకొనెదరనియు యిదివఱలో నిజాముదగమిక సరస్వతీదేవిత్రాణజయము, నానుతెలలో పూనా వారిక్వవిద్యాలయ స్థాపకుడగు కార్వేగారి జన్మదినోత్సవమును జరుపబడ మండెనుగాని గీతాజయంతి జరుపబడుట కిదియే ప్రథమమనియు నుడివెను. తదనంతరము

మాతృభారతీసంకీర్తనమును కె విఠఫారము విద్యార్థినియగు సుచరితాదేవియు, రెండవభాగము విద్యార్థినులగు లలితాదేవి, కాశీబాయియను మహారాష్ట్రబాలిక లిరువురు శ్రావ్యముగా గానముచేసిరి.

ఆటుపిమ్మట పాఠశాలా ప్రధానోపాధ్యాయులు వారగు శ్రీమతి నారాయణరావుగారు యీపాఠశాల విద్యార్థినులచే వ్యాసము లడ్రాయబడి ప్రథమసహాయోపాధ్యాయులు వారగు శ్రీయుత విరుదు వెంకటశేషయ్య బి ఏ గారిచే సవరింపబడుచున్న మాతృభారతియను మాసపత్రికను ప్రకటించిరి. తరువాత,

స్వరచిత భారతమాతృగీతము శ్రీయుత విరుదు వెంకటశేషయ్యగారు శ్రావ్యముగా గానముచేసిరి.

లలితాదేవి, విమలాబాయి, కమలాబాయి, కాశీబాయియను విద్యార్థినులచే మరాటీనోటీయుండిన భజన సభవారిని ఆనందపరవశులను గావించెను.

కళాశాల విద్యార్థినులగు వ. ఇందిరాదేవి భగవద్గీతయందలి కర్మయోగమునుగురించి తెలుగులోను, సుశీలాబాయి కఖడ్కీకర్ మహారాష్ట్రములోను నుపన్యసించిరి టి ప్రేమలతాదేవి భక్తియోగమును గురించి యుపన్యసించెదను. పని జే క ప రీ క్షా వి ద్యా ర్థి ను లగు డి కమలావతిదేవి యోగమునుగురించియు కే. లక్ష్మీబాయి భగవద్గీతాపఠనము స్త్రీలకత్యంతావశ్యకమనియు నుపన్యసించిరి కె రాధాబాయి గీతాజయంతి గురించి సంస్కృతమున వ్రాయబడిన వ్యాసము చదివెను

భగవద్గీతానాటకము భారత రత్నాకరాంబ,లక్ష్మీదేవియను ప్రిమెట్రిక్ విద్యార్థినులిరువురు కృష్ణార్జునపాత్రలను ధరించి చక్కగా ప్రదర్శించి సభికుల నానందింపజేసిరి. భారతయుద్ధసమయమున నర్జునుడు బంధువధసహితమగు యుద్ధము చేయజాలనని చింతించుచుండ, శ్రీకృష్ణభగవానుం డాతనికి జ్ఞానబోధచేసి విశ్వరూపప్రదర్శనముగావించుటయు చక్కగా జరుపబడెను. విశ్వరూపప్రదర్శనమం దాదిశేషుడు, చతుర్భుజములు, శంఖము, చక్రము, గద శ్రీదేవిభూదేవి మొదలగు వానిచే బహుచక్కగ ప్రదర్శింపబడియెను.

తమాషా అష్టావధానము ద్వితీయ సహాయోపాధ్యాయులవారగు కె రామమూర్తిగారు రీతింబవిధముగా జేసిరి. వ్యస్తాక్షరి, సమస్యాపూరణము, పేకాట, చదరంగము, కమాపాలు కొన్నిచిన్నప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరములు ఘంటల లెక్క, పద్యరచన మొదలగునవి వీరికాలమున బహుచమత్కారముగా జేసి సభికుల కధికామోదము గూర్చిరి.

స్వరచితపద్యములను శ్రీయుతవిరుదు వెంకటశేషయ్య బి. ఏ.గారును (బాలికలు) మెట్రిక విద్యార్థినియగు కే. లక్ష్మీబాయి, ప్రిమెట్రిక్ విద్యార్థినులు. కోమలవల్లీదేవి, భారత రత్నాకరాంబ,లక్ష్మీదేవి, కౌసల్యాబాయి, అమృతాబాయి యనువారును పఠించిరి.

తెలుగు భజన, లక్ష్మీదేవి. భారతరత్నాకరాంబ, యశోదాదేవి సుశీలాబాయి, కమల. కోమలవల్లీ దేవియును ప్రిమెట్రిక్ విద్యార్థినులు రమ్యముగా జేసిరి. శ్రీయుత టి. రామారావుగారిచే ఎంతయుపూర్వమే జరుపబడిన గీతా పరీక్షయందు సుమారు 3ంమంది విద్యార్థినులు పాల్గొనిరి. గీతాపరీక్షలో ప్రథమబహుమతి వ. ఇందిరాదేవి యఫ్ ఏ తరగతి ప్రథమబహుమతి విమలాబాయి మెట్రికుతరగతి తృతీయబహుమతి లక్ష్మీదేవి మెట్రికుతరగతి విద్యార్థినులకు లభించెను,

ఉన్నతపాఠశాల లిఖితమాసపత్రికయగు మాతృభారతియొక్క భారతనాగరిక తాదర్శంపు మత్తము వ్యాసమునకుబ

శ్రీ. లక్ష్మీబాయమ్మ పుత్రికవిద్యార్థిని బహుమతి బడసెను బహుమానములుగ గీతా గ్రంథములు అధ్యక్షులవారిచే బాలికలందరికి నివ్వబడెను.

మాతృభారతి ముద్రణ కొఱకై పోర్టబుల్ [illegible] నిమిత్తము క్రింది విరాళము లొసంగబడెను. రు. అ. ప.

౧. డాక్టరు పి. వి. రమణమ్మగారు	౧౦-౦-౦
౨. మ. రా. శ్రీ, వి. యస్ వారణాసిగారు	౫-౦-౦
౩. మ. రా. శ్రీ సుబ్బరావు హెడ్‌మాస్టరు (యం.జి.)	౨-౦-౦
౪. మ.రా.శ్రీ, గౌరీశంకరవర్మగారు	౧-౦-౦
౫. మ.రా. శ్రీ రంగనాథరావుగారు	౨-౦-౦
౬. మ.రా.శ్రీ, యస్.వి దీక్షితులుగారు	౩-౦-౦
౭. సుబ్బారావుగారు	౨-౦-౦
మొ.	౨౪-౦-౦

కార్యక్రమమంతయు సక్రమముగా జరుపబడినప్పటి అధ్యక్షులు [illegible] బాలికల [illegible] యింత [illegible] అధ్యక్షులగు శ్రీ [illegible] గారు [illegible] ము పలికిరి.

పశ్చాత్తాపము

[ఒక కవి]

౧

మువ్వురేఖలనుండి సంపూర్ణముగను,
[illegible] నాటి యున్న
దేశసేవాంకురము లనే దెంచికొంటి
అంతరాత్మబోధనలకు నత్తుకగిలి

౨

స్వయముగా దేశకార్యము జ్ఞప్తిశక్తి;
ధర్మనిర్వహణాశక్తి, త్యాగశక్తి;
[illegible], ఇతరులందు
[illegible]

౩

[illegible] దేశదాస్య
సంకీర్ణ [illegible]
చెవులబడినంత జాగ్రతచేసికొంటి
ఇంటలక్ష్మిరాం [illegible]

౪

[illegible],
[illegible]
[illegible]
ఓడితిని, దుర్యశము నాకదొరికె [illegible]!

౫

[illegible],
ఎండిపోగలదంచు [illegible]!
[illegible]
అంటరాని [illegible]!

నిరక్షరుడు నాకంటెనయము!

౧

తిండిలేక, బట్టలులేక, దిక్కులేక,
చదువులేక, యారోగ్యసంపదయులేక,
బ్రతికి [illegible] పగిదినున్న
దీనులను [illegible] ధీరవతుల
నోర్లుగట్టుకొన్నదు నాయనూనవిద్య.
కాల్పనా? నిరక్షరుడు నాకంటెనయము!

౨

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నూనవిద్య.
కాల్పనా? నిరక్షరుడు నాకంటెనయము!

౩

సుకల్ప పచ్చలారని [illegible],
[illegible]
[illegible] మంచివారి,
నోర్లుగట్టుకొన్నదు నాయనూనవిద్య
కాల్పనా? నిరక్షరుడు నాకంటెనయము!

సైన్యవిన్యాసము

నూతనసంవత్సర ఆరంభోత్సవసందర్భమున సికింద్రాబాదులో [illegible] ప్రధానమంత్రిగారు [illegible] జరిగినది.

శ్రా. రెసిడెంటుగారు

జనవరి [illegible] నుండి [illegible].

కర్నలు [illegible] గారు

[illegible]

(౭ వ పేజీ తరువాయి)

యోగాశ్చేతులు చెప్పిపుట్టును. జ్ఞానమార్గమున కాధారమగు భక్తి విధివిజ్ఞానమునకుబో యినయెడల దానియందు పతనము సంభవించును. భక్తి నెప్పుడైనను ఎప్పుడైనను బడయవచ్చును. దానికి నియమములేవు. కాని కర్మయోగములన్నట్లు బడయుటకు వీలులేదు. కానివర ము జేయకొనవలెను. జ్ఞానమునకు వరకు వానిననుసరింపవలసియుండును. కావున ముక్తిని బొందదలయున్న భక్తి యొకటియే సులభమార్గము.

భగవంతుడు భక్తు డెప్పుడైక జేసినచెప్పెను. కాని కొందరు భక్తి పిన్నవయస్సునందే చిన్నపిల్లలకును, యువకులకును బోధింపగూడదనియు నటులబోధించినచో వారు సంసారమార్గమున బడి ప్రాపంచిక ధర్మములను నెరవేర్పజాలక వెఱ్ఱివారగుదురని యభిప్రాయపడుచుందురు. కానియది కేవలము భ్రమ. ప్రహ్లాదుడు, ధ్రువుడు మీరు చిన్నవయస్సునందే యెన్ని యో కష్టములనుసహించి, తమ మనస్సును భగవంతుని యందు లీనముచేసి యాతని కృపకు పాత్రులైరి. కష్టసుఖములు సమముగా నెంచుచు భగవంతుని మహిమ తమజీవితములందు ధన్యము జేసికొనుటవలన గాదె నేటికిని మహాభక్తులని పేర్కొనబడుచున్నారు. వారేమైన వెఱ్ఱివారైరా? ముమ్మాటికిని లేదు.

> భక్త్యా తుష్యతి కేవలం
> న చ గుణై ర్భక్తి ప్రియో మాధవః

భక్తిచే నారాధింపబడువాడు భగవంతుడు. తానే భగవంతుడు. భగవంతుడే తానను భేదబుద్ధి లేక నిర్మలమగు మనస్సుచే మనః పూర్వకముగా నెవరు తనను ధ్యానింతురో వారికి భగవంతుడు దాసుడగును. వారే భగవంతుని కృపకు పాత్రులగుదురు.

దీనికి శ్రీకృష్ణ కుచేలోపాఖ్యానమే నిదర్శనము. సత్యభామ కృష్ణుడు తనకే యుండవలెనని తానే కృష్ణుని భార్యలందరియందు గొప్ప యనిపించుకొనవలెనని దురభిప్రాయముగలదై శ్రీకృష్ణుని తూచుటకై తనకున్న యైశ్వర్యంబంతయు త్రాసులో నిడినను యాతనితో తులదూగజాలక పోయెను. కాని భక్తిపూర్వకమగు రుక్మిణీదేవి యొక్క తులసీదళ మాతనితో తులదూగజాలెను. కావున నెవరు మనఃపూర్వకముగ నిర్మలభక్తిచే తన్ను ధ్యానింతురో వారికే భగవంతుడు తోడ్పడును. వారియందెన్ని లోపములున్నను క్షమించును గాని గర్వమును సహింపడు.

భాగవతములు మఱియు అంబరీషోపాఖ్యానమున తెలియువారు మర్కటముయొక్క యుపమానముచే మార్జాలకిశోరన్యాయమును పిల్లి తన పిల్లలను కరచిపట్టుకొనియుండును. తన శిశువును మొదటి పిల్ల యవధి యంతయును తల్లిని గట్టిగా పట్టుకొనును. భగవంతుడు భక్తుని పరీక్షించుటకెన్ని యాటంకములు గలిగించినప్పటికిని దృఢసంకల్పముగలవాడై తనపట్టును విడువక కష్టములనెల్ల సహించియేకాగ్రచిత్తమునను నిర్మలమగు భక్తితోడను యాతని సేవించిన యాతడు తప్పక ముక్తిబొందగలుగుచున్నారు.

భక్తులు మార్జాలకిశోరన్యాయముననుసరించి వారు పిల్లి తాను పిల్లలగనిన వెంటనే తన పిల్లలతో వారి నెత్తికొని నూతన ప్రదేశముల దిప్పును. ఎలయనగా పిల్లి ప్రదేశముల త్రిప్పవలెను. కుంచబిల్లిచే తన గాని లేక మరియేయితరకారణముల నెవనైనను జాడకను పిల్లలను ఏట్లు పట్టుకొనియున్నదో యట్లు భావించుకొనుచు మనసును సర్వేశ్వరునియెడ నిలిపి బుద్ధిచేతాననుకొనును. సంకల్పములు మూలముగా తెల్సినమీలితమునో యా పాపపంచమును దనపై నాధారపడియుండు పిల్లకిందు కాపాడును. కొన్ని పక్షులు తమ ప్రదేశములందు త్రిప్పును. నాడేయుండును. నావిధముగా మనదేహము సర్వసంగపరిత్యాగము జేసి భగవంతుని యందే నిలుపు నెప్పుడులీనము జేయును. వారే భక్తులు. అనగ కర్మ కౌశల్యసన్యాసయుండును. వాల్మీకించినట్లు నవనీతముల వంటి భగవంతునిపై భారము వేసి నమ్మియుండుట.

కర్మసహితమగు భక్తిమీద నేయాధారపడియున్నది. కర్మయోగమనుమరీ [illegible] పుష్పములు దండగా గ్రుచ్చవలయును. దారములేకపోయినచో అవి పుష్పములు దారముపై నాధారపడియున్నవి. కర్మయోగము జ్ఞానయోగము భక్తిపై నాధారపడియున్నవి. యోగికిని [illegible] కర్మలు [illegible] కర్మ జేయవలెను [illegible] తాము చేయు కర్మఫలితమున్నను గాని కర్మజేయుట [illegible] పట్టుదలగలిగిన మనుజుడు భక్తి యను [illegible] యున్ననే గాని కర్మజేయుటకుపపడును. కర్మ [illegible] భక్తి మనస్సున నుంచవలెను. కర్మలయందుటకవకాశములేదు. కాని భక్తికి [illegible] జ్ఞానము కర్మను [illegible] ముఖ్యాంగములుగా బెట్టుకొని భక్తియోగము నవలంబించిన చిక్కులేదు.

శ్రీమతి టి ప్రేమలత

స్త్రీలకు భగవద్గీతాపఠన

మత్యంతావశ్యకము

భారతదేశ మార్యావర్తమనియు, కర్మభూమియనియు వ్యవహరింపబడుచు నాదినుండియును సర్వదేశంబులలో చెన్నికగనుటకు కారణమేమయ్య, భక్తిజ్ఞానయోగ విలసితులగు మహాత్ములకు బుట్టినిల్లగుట వలనగాదే? పరమప్రామాణ్యమగు దివ్యజ్ఞానము మానవులకందఱు వారందరికిని యావశ్యకమనుమాట వేఱ చెప్పవలయునా? ఈ దివ్యజ్ఞానలేశమును లేనిమానవుడొక మానవుడే, యాతనిపుట్టుక పుట్టుకే? ఇట్టిపో మహనీయ మర్యాదామోహనమై ప్రఖ్యాతిగాంచెను. బొనసనములను బరమానుష్ఠేయమైనదియును హృద్యంబగు వేదాంతగ్రంథరాజమునగు భగవద్గీతాపఠనము స్త్రీలకు కావశ్యకమాయనుట చిత్రముగాదా? ఏమి చింతామణిని వీడిచిల్లిగవ్వకేగు భుజంబులాపుల వంటిదిగా మానవుడేనగా స్త్రీపురుషభేదముగలదా? స్త్రీ గూడ మానవజాతిలో చేరినవారు గాదా? జీవాత్మునకు స్త్రీపురుషభేదమున్నదా? జ్ఞాన, ధ్యాన, సమాధులు మానవులందరికి సమసర్వసామ్యములుగా వారవిరి ఆదర్శమార్గములు, ఇహపరసుఖములు మోక్షాకాంక్ష స్త్రీలకవసరములు గావనియా? ఇట్టి మోక్షసాధనము నవలంబించితాదా మతి మహాభక్తురాండ్రైన కొందఱు పురాణములందు వెలసియుండిరి. సీత సావిత్రి ద్రౌపది మొదలగు పవిత్రసాధ్వీతిలకములెందరో కలరు. యట్టి యమానుషకార్యము నవలీలసాధించి మృతజీవితులగుటకు కారణమిట్టి దివ్యగ్రంథిరాజముల అభిలాషాపూరితములు గ్రోలుట వలన గాదే? మఱి

"గృహిణీ గృహముచ్యతే" యని గృహమను రాజ్యమును స్వతంత్రముగా పాలించుకొను మహారాజ్ఞులు స్త్రీలయెడ దాపరి గృహములో దవదాంభము గావలయునన్న మఱియు భార్యను గౌరవించిరికవలయును. ఆచార, పావన, పాతివ్రత్యముల యూతయగు మాతగదా తన సంతానమును సదాచారుల జేయగలుగును. సహ్మాతయు, గృహరాజ్ఞియు, విజ్ఞానియగు పురుషుని యర్ధాంగియునగు వనితామణికి జ్ఞానాంధకారమును బోద్రోలుటకు జ్ఞానదీపిక యవసరము గాదా? ఆజ్ఞానమును దివ్యశృక్తిని సులభముగా ప్రసాదించునది భగవద్గీతయను జలపాతము గాక వేరొండెద్దిగలదు?

"జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ" యనునోక్తిననుసరించి స్త్రీప్రపంచమునం దేకార్యములయినను ఏవిద్యలయినను ఏశాస్త్రములయినను, ఏవేదాంతములయినను దేశాభ్యుదయమునకు మూలసూత్రములై యుండవలయును గదా? "మాపయావన, సంపత్కా, విజ్ఞానసంభవా విద్యాహీనా న శోభంతే పలాశకుసుమయథా" యని సద్విద్యలయినను భక్తిజ్ఞానములే లేకలేకయను నిలిచియు గాకయున్న గోపికలుమోదెని సుందరపాలాశకుసుమమువలె ప్రకాశింపజాలవు గనుకను లోకమాన్య తిలకుగారుగీతభాష్యము వ్రాయుచు నందలి నిత్యకర్మవిధానమునకు నేకార్యములు యర్థమును చెప్పినాడు గనుకను దేశాభ్యుదయమునకై జనులు కొలదియో గొప్పయో భక్తియోగ జ్ఞానయోగ, కర్మయోగ ధ్యానయోగములలో నేదైనసరియుండు టావశ్యకము. భగవద్గీతయందలి పదునెనిమిది యోగములయందలి సారమాగానుయోగములందు ఇమిడియున్నదని లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారి యభిప్రాయము కూడ నిదియే.

మొదట భక్తియోగమునుగుఱించి విచారింతము. భక్తియోగము శ్రద్ధమాపము సర్వమును అతనిమీదనే భారముంచి భగవంత నివమ్మటు భారతయుద్ధ సమయమునందు బంధుప్రేమచే నెంతో మోహావేశమునందు భ్రమితుడై, యుద్ధము చేయజాలనని యర్జునునకు శ్రీకృష్ణభగవానుడీవిధముగా బోధించెను.

> "మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్య యుక్తా ఉపాసతే
> శ్రద్ధయా పరయోపేతా స్తేమే యుక్తతమా మతాః"

నిత్యమును నన్ను ధ్యానించుచు నాయందే మనస్సునిల్పి [illegible] శ్రద్ధాపూర్వకముగ నన్నుపాసించుచున్నారో వారి నేనే శ్రేష్ఠయోగిగ పరిగణించుచున్నాను" నేను మానవుని ప్రాపంచిక జీవిత మనందు [illegible] ములు.

"చిరవిచిత్రమైన సృష్టిగనుగొనినగా తెలియునే" యామహామహిమునిని [illegible] రామమోహనరాయపురాణ [illegible] మఱియు [illegible] చిత్రవిచిత్రములను [illegible] నిగ్రహించి నామద్వారా భగవంతునకు [illegible] ప్రబుత్వంపవలయును. కాని ప్రస్తుతకాలంగా వైపరీత్యములకు లోంగపోవలెను. కనుకయే భగవద్గీతయు దీపికగా జెప్పబడినది.

> "సమశ్శత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానావమానయోః
> శీతోష్ణ సుఖదుఃఖేషు సమస్సంగ వివర్జితః
> తుల్యనిందాస్తుతి ర్మౌని సంతుష్టో యేనకేనచిత్
> అనికేతః స్థిరమతి ర్భక్తిమాన్ మే ప్రియో నరః"

శత్రుమిత్రులు, మానావమానములు, శీతోష్ణములు, సుఖదుఃఖములు వీనియన్నిటియందెవరు సమత్వము గలవాడో, ఎవడాసక్తిని విడిచి నిందాస్తుతుల సమానముగా నెంచును, సమస్తమును ధరించి, యేదిలభించినను దానివే సంతృప్తినొందును నివసించుటకు నహాయ్యాయము లేనియందును లేక స్థిరచిత్తము గలిగి యుండునో అట్టియతడే నాకు భక్తుడు, ప్రియుడును నగును.

దీనికి భాగవతమునందలి ప్రహ్లాదు [illegible] లమైన తారార్కాణముప్రహ్లాదుడు బాలుడైయ్యును నిశ్చలమగు మనస్సుతో భగవంతునినమ్మి [illegible] ధ్యానించుచు బంధుమోహమువీడి దూషణభూషణములకు, సుఖదుఃఖములకు నిర్వికారుడై యుండెను. ఇట్టియేకాగ్రమగు నిశ్చలభక్తియే మోక్షసాధనకావశ్యకము. భక్తికిలోబడి యాధవయని భగవంతుడు భక్తికి చేతగావబడువాడనుటకు కారణము "నిరిక తెప్పకు" అను గజేంద్రమోక్షమందలి పద్యమే తార్కాణము.

యోగమనగా స్థిరచిత్తము, ఇంద్రియనిగ్రహము ధ్యానము యీమూడింటియొక్క కూడిక

> "యోగీ యుంజీత సతత మాత్మానం రహసి స్థితః
> ఏకాకీ యత చిత్తాత్మా నిరాశీ రపరిగ్రహః"

యోగిచిత్తమును స్థిరమొనరించి లోభ [illegible] ద్వేషించి, యొంటరిగా ఏకాంతమునందుండి, నిరంతరమాత్మను బరమాత్మతోడ నైక్యమొనరింప వలయును"

యోగసేవనమువలన స్వాధీనమయిన మనస్సెట్టి శాంతినిబడి నుమున్నదో ఆత్మకలనసే యాత్మనుగుఱించి మానవుడాత్మయందెచట సంతోషమునుబడయుచున్నాడో, ఇంద్రియములకగమ్యగోచరమై బుద్ధిచే గ్రహణయోగ్యమయిన యనంతసుఖానుభవ మెచట గలుగుచున్నదో! మనుజుండెచట నుండిన మూలతత్త్వమునుండి చలింపబడడో! దేనిని బొందినతరువాత దానికంటె దివ్యమగునదెచటను లేనేలేదని భావించునో! దేనియందు స్థిరమయిన యెడల నెట్టి యాపదలకైన నిరుడుగాడో యట్టి మోక్షరూపమగు పరమశాంతస్థితియే యోగస్థితి. అత్యున్నతమును అరిపల్లమును గాని పరిగ్రహులమైన దర్భాసనముపై గూర్చుండి, చిత్తమును, ఇంద్రియములను స్వాధీనపరచుకొని యేకాగ్రమగు మనస్సుతో దేహమును, మెడను, మస్తకమును సమరేఖయందుంచి తననాసికాగ్రమునందు దృష్టిని సుస్థిరము గానిల్పుటయే యోగసాధనమని పెద్దలు చెప్పుదురు. ఇదియే ధ్యానయోగము.

సాంఖ్యయోగము జీవాత్మ పరమాత్మలయొక్క యభేదవృత్తి, నిత్యత్వము దేహము జీవాత్మలయొక్క సంబంధరాహిత్యము, దేహముయొక్క యనిత్యత మోహావేశమున మనుష్యుడు ధర్మమును ధర్మముగ దలంచుచున్నాడు. మోహమువే నర్జునుడు స్వపరభేదమును గావించెను. ఆభేదము మిథ్యయని తెలుపుచు శ్రీకృష్ణుడు దేహముయొక్కయు ఆత్మయొక్కయు భిన్నత్వమును, ఆత్మయొక్క నిత్యత యేకత్వములును, దేహముయొక్క యనిత్యతయును దెలుపుచున్నాడు. మనుష్యుడు కేవలము పురుషార్థ మొనరించుటకు మాత్రమధికారి గాని పరిణామమునకు గాడు కొవట్టి మనుజుడు తనకర్తవ్యమును గుర్తెఱిగి దానియందు పరాయణుడై యుండవలయును. యట్టి పరాయణతనే మోక్షమును సాధింపవచ్చును.

మానవుడు కేవలము ప్రాపంచిక వైభవముల ననుభవించుటకే సృష్టింపబడలేదు. వారువారివారి సహజశక్తుల బలమునకొని వానిద్వారా మోక్షమును బొందుటకు సర్వవిధముల యత్నింపవలయును. అప్పుడే వారి జీవితము ధన్యమగును. మానవునికి జన్మయాత్రవి పూర్వజీవితమునందలి సంచితములు కర్మననుసరించి వచ్చునదగుటను యిందువలన కర్మ నేమానవుడును [illegible] "నహి కశ్చిత్ క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః"

వాస్తవమున నెవడొక్క క్షణమైనను కర్మజేయకుండ నుండజాలడు. ప్రకృతి గుణములు పరతంత్రుడై ప్రతి మనుష్యుని కర్మ చేయించుచున్నవి" మానవుడు కర్మజేయక [illegible] గనుక జాలడు. నైష్కర్మ్య మనగా మనస్సు [illegible] శరీరము కర్మ [illegible] యుండవు [illegible] మనస్సులో [illegible] నిష్కర్మిగా నేరడు మిథ్యాచారుడగును. మనస్సు, శరీరము [illegible] స్వాధీనపఱచుకొని యిష్టవిషయాసక్తి విడిచి, నిష్కామకర్మజేయవలయును. అనగా కర్మ [illegible] పాలుపొందకున్నట, యొకరు చేసిన కర్మయొక్క ఫలము [illegible] మొదలగునవియే మానవునికి కృత్యములు గాని [illegible] పండితులు [illegible] సత్వరవిస్తృతమనిదే జ్ఞాన [illegible] స్వాధీనములు గావని [illegible] కర్మత్యాగి కర్మఫలత్యాగమే కర్మత్యాగము, ఒకవిద్యుడు [illegible] కౌశలము సంగము యోగనిష్ఠ [illegible] నిస్వార్థ [illegible] యోగికంటె [illegible] భావమునియు, గీతయని [illegible] కర్మలు గాని కర్మయొక్క ఫలములనుకరకరాదు. కర్మజేయుచో కర్మఫలాఫలము సర్వేశ్వరార్పణముజేయవలయును. తామరాకులు నీటయందుండియు జలములనంటనుండినట్లు మానవుడు తాను కర్మలయందు నంటకుండవలయును. దీనికి విదేహులనబడు మిథిలానగరాధిపతులగు జనకులే తార్కాణము. [illegible] సర్వమైనవో [illegible] రాజ్యపాలన [illegible] కర్మ [illegible] వానివేవిం [illegible] తమాత్మ [illegible] మనస్సును [illegible] కృష్ణమహిమ [illegible] రహస్యము [illegible] భక్తి [illegible] కర్మయోగము, కర్మయోగమునకు భక్తి [illegible] కర్మ [illegible] భక్తి దేనియందు ముఖ్యమున్ననే గాని కర్మ చేయుటకు వీలులేదు. భక్తిశ్రద్ధలున్న కదా యర్చనకు పుష్పమాలలనుగూర్చి వనమాలలట్టే చం

దవళాంబూలాది పూజాద్రవ్యములను సేకరించి. ధూపదీపనై వేద్యములసమర్పించి షోడశోపచారముల జాగ్రత్తగా బూజింపుము. శ్రీరాములవారికి శబరీఫలోపాయనమునకు కారణము శబరియొక్క భక్తి శ్రద్ధలేకదా కారణము. యజయాగాదిక్రతువులకును, పౌండరీకాదివైదికకర్మలకును భక్తిశ్రద్ధలేకదా యాధారము. కర్మయోగమునకు భక్తిశ్రద్ధ లుపాంగములు. వీని సాధనములచే మానవులకు సహజకర్మవృత్తులకు యుచితస్వర్గంబు లభ్యమయియుండి వారిచిత్తవృత్తులు పలువిధములుగ నిరోధించి వారిని మోక్షమార్గమునకు సులభముగ చేర్చుకొనవలెను.

జ్ఞానయోగము ధ్యానరూపము. భగవంతుడు సర్వాంతర్యామి సర్వవ్యాపకుడు, సర్వజ్ఞుడు, జ్ఞానదాతయు అను మొక్షము ప్రజ్ఞానస్వరూపుండను పరమేశ్వరుని తెలియుట జ్ఞానయోగమనబడును

„మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతిసిద్ధయే,
యతతామపిసిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తితత్త్వతః"

వేలకొలదిమనుష్యులలో యెవడో యొకడే సిద్ధిని పొందుటకు ప్రయత్నము జేయుచున్నాడు. ఆ ప్రయత్నము చేయునవారిలో నెవడో యొకడుమాత్రమే పరమాత్మ యథార్థస్వరూపమును గుర్తించుచున్నాడు,, పరమాత్మకంటె నుత్తమమైనది యేదియులేదు. సూత్రమునను మణులెట్లు గుచ్చబడునో అట్లే యీజగత్తంతయు పరమేశ్వరునియందు చేర్చబడి యున్నది జలము నందలి రసము పరమాత్మ. పృథివియందలి గంధము పరమాత్మ. సూర్యాగ్నులయందు తేజము పరమాత్మ. తపస్వియొక్క తపస్సు పరమాత్మ. వేదములయొక్క ఓంకారము పరమాత్మ. బుద్ధిమంతునియొక్క బుద్ధి పరమాత్మ. సకల ప్రాణుల యొక్క జీవనము పరమాత్మ. సమస్తజీవులయొక్క సనాతనబీజము పరమాత్మ. సాత్త్వికులు జ్ఞానులు, కామితార్థులు, జిజ్ఞాసులు నగు మానవులెల్లవిధములైనవారలచేత పరమాత్మ సేవింపబడుచున్నాడు. ఇందుగల సాధనలవలన సందేహములు వీడి చక్రవర్తియై పరగు జ్ఞానియే విశేషముగా చెప్పబడినాడు. ఈ ప్రకరణమునందున్న మొదటి ప్రశ్నయే ద్వితీయమునకు ఆధారము. జానకీపతి భగవంతుడు జ్ఞానికిప్రియుడు. యిట్టి జ్ఞాని మిక్కిలి దుర్లభుడనియు తెలిసికొని, పరమాత్మను గుర్తించుటకు సాధనములు సమకూర్చుకొనవలెను. ఆసుర సంపదను విసర్జించి దైవీసంపదను గ్రహించి యీ పరమాత్మను యాశ్రయమును బొందుటకు ప్రయత్నించవలెను. ఆ పరమాత్మ సూక్ష్మబుద్ధిగలవారికే తెలియును. వారే పూర్ణబ్రహ్మను ఆధ్యాత్మను దెలియుచున్నారు. ఈజగమున నిత్యమైనదేదియు లేదు. సర్వాధికారి కర్తయు భోక్తయు నతడేయని తెలిసికొని మృత్యుసమయమున కాంతుడై యుండి యీప్రపంచవాసనయు లేక యీశ్వరునియందే మనస్సు నిల్పినవాడే మోక్షమునకు యర్హుడగుచున్నాడు. ఆ నిర్వికార స్వరూపము నెరుగుటకు భక్తియు మోక్షమును లభించును. అదియే జ్ఞానయోగము. దీనికి దృష్టాంతములు మన భారతదేశ చరిత్రయందన్ని యోగులవి. ఋషి జ్ఞానులెందరో పుట్టిరి, గిట్టిరి యిప్పటికెందరో కలరు. ఇకముందెందరో కలుగగలరు. భక్తియోగ జ్ఞానయోగములకు కలిసి యొక్కటే సేవ. అయ్యెదరు భేదము లేదు. దేహయుండే భేదము. మనస్సు ఏకరీతిభక్తి లేకున్న జ్ఞానము పరిపూర్ణముగాని భక్తి. పరిపూర్ణమైన జ్ఞానము. అష్టాంగయోగ, ధ్యానయోగ, కర్మయోగ, జ్ఞానయోగములు వేరువేరుగనున్నను నిజమునకన్నింటి స్వరూపమును యొక్కటే సారము నొక్కటియే.

ఈయంతరార్థము లన్నిటి భగవద్గీతయందుగీతాచార్యుడగు వ్యాసభగవానుడు సముద్రము గాను, వ్యాసులము గాను విశదీకరించియున్నాడు, ఎందరో వేదాంతుల పదవిగలిచిన సర్వవేదాంతము లయందలి సారమిందిమిడియున్నది. ఎందరో భాష్యకారులభాష్యములను వ్రాసినను ఇంకను యెందరివో యెన్నియో యభిప్రాయములకు స్థానమిది. గీతలోని యొక్కొక్కపదము నకు వందలమూరుల చెప్పగలవని పూజ్య శంకరాచార్యులవారని వారట. భగవద్గీత భగవంతుని యుపదేశామృతము. భగవంతుని వలనను యీ సర్వవేదముల సారము భగవంతుడలికిన ఆయావిధములుగా సాక్షాత్కరించు పండితులకు, సామాన్యులకును సమానముగ యుపయోగించుగ్రంథమగుటవలననే కదా లోకపూజ్యులకు మహాత్ములకు గాంధివంటి మహాత్ములకే హస్తభూషణమై వెలయుచున్నది. గాంధీజీ వద్దనేమున్నప్పుడును గీతాగ్రంథము నిత్యమైన భగవద్గీతయు యుండునట. యిట్టి మహానీయగ్రంథము నేటి స్త్రీలకు సర్వావసరమైనది. స్త్రీలకు జ్ఞానార్జనము కొరకు సంస్కృతము రానివారు బుద్ధులు తెనుగు సర్వము తెలుగులో వేదము లవి. సర్వవేదరత్నములను పరిశోధించి యుద్ధరించినది గీత. స్త్రీలు యీ చిన్న పొత్తము మాత్రమే పఠించి యర్థము చేసికొనగలిగిన చాలును. యిదిమూలకృష్ణునికి కృష్ణుడు నరునకు బోధించిన వేదము. మనస్సును మంత్రింపజేసి కృష్ణునిగ నారాయణుని పరబ్రహ్మ. యిట్టిగీతయందు యెన్నో మహాత్మ్యములు, గీతాస్తోత్రములు, నామాచరణములు, చోరు స్త్రీ దుఃఖహూడ, మాత్సర్యములను యుచితస్వర్గంబుల జయించి. చిదానందస్వరూపమైన పరబ్రహ్మము నెరుగుటకు ప్రబోధించుట అనురక్తిమ్మనియే ప్రణవనాదము. యీయొల్లవి నియమములు తెల్లు తెరింగినగాని భిన్నలకుసుబోధకములుగా నేరవు. వారివలె ఆదర్శప్రాయమైన పతివ్రత, మాత, గృహిణియగుటకును, తినపుంతోటమూ మైత్రభక్తి, గురుభక్తి, పితృభక్తి, దేశభక్తి, రాజభక్తి యను యీవివిధములగు భక్తులనెరిగి స్త్రీత్వవిలసలగుటకును కొంతమానము జనులకడితేరి. యొకరిని గూడతేర్చుటకును అమూల్యమైన మార్గదర్శకమగు భగవద్గీతాపఠనము స్త్రీలకత్యంతావశ్యకము. యీవిషయము హైదర్బాదీయముగా పంచికొనియే యీసంవత్సరము మా బాలికల ఉన్నతపాఠశాలయందు మాబాలికాసంఘముతమున పాఠశాలాపోషకులయొక్కయు అధ్యాపకులయొక్కయు సహాయమున భగవద్గీతపఠన యాంత్రముగా నేర్పబడుకొని గీతాజయంతి యను మహోత్సవము వైభవోపేతముగ జరిపిలము ప్రతి సంవత్సరము ను యీభగవద్గీత మాచేతనే గాక భారతీయ స్త్రీలందరిచేతను బూజింపబడి వనితాలోకమునకుగల్పకవృక్షంబగు గాక.

శ్రీమతి కె. లక్ష్మీబాయి గారు

రాజకీయపువైద్యరు కూడదు

విద్యామహాసభలో ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

ఢిల్లిలో జరిగిన విద్యామహాసభ సమావేశమునందు ప వ్యాసనసంఘాధ్యక్షులగు. జకీరుహుస్సేను గారిట్లు చెప్పిరి

విద్యావిధానము నాకవపరనుగు తెంపవమాల్పవిమగా, కేవలము గ్రంథపఠనమే విద్యార్థులకు పరమావధిగా నియమించినందున వాసుదవినది అదినాలో పెట్టువిధము — గ్రామల నెరిగినవారలో, వ్యవసాయను నేర్పుకొం అలవరచుకొనుట కు విద్యార్థిదశలోనే అవకాశములుండవలెను. అప్పుడుకొని, మా లోపములను తొలగించవలెను. ధైర్యము అలవడును. రాజకీయసంస్కరణములవలన ప్రజాప్రభుత్వ విధానము ను భారతదేశములో పెట్టవలెనని ప్రభుత్వము వారనుచున్నారు. రాజకీయబాధ్యతను, సమష్టికార్యాచరణ నిర్వహణమును, అనుభవపూర్వకముగా తెలియజేసి యువకులు తరువాత ప్రజాపరిపాలన మెట్లు గావింపగలరు? ప్రజాప్రభుత్వ మెట్లుపర్చుదురు? రాజకీయబాధ్యతను. విద్యార్థులకును సంబంధము కల్పించుచున్నారని నెరుగుదురు. రాజకీయములతో విద్యార్థులకు సంబంధముండకూడదని పెద్దలు చెప్పుచున్నారు. మాత్రకిమాటికి రాజకీయవ్యక్తులవలన మార్పునెంచు రాజకీయముల కు సంబంధముండకూడదు. కానిజాతీయజీవితమునకును, అట్టిదైన రాజకీయబాధ్యతనుగూడ విద్యార్థికిసంబంధమేమియుండకూడదనుట హాస్యాస్పదము, అట్టిచెప్పనివిద్యావిధాన మును ఐదంపుండుటవలననే రాజకీయనిపుణులుతయారగుట లేక విద్యాధికులు గుమాస్తాలుగాతయారగుట తటస్థించుచున్నది, వారికి తమపొట్టతామువోషించుకొనుటకన్న అన్యకార్యము గాని, క్రొత్త కార్యము చేయవలెనను ఉత్సాహముకాని అకాపూరితమగునవన్నిగాని యుండదు, యంత్రము ఎలో వస్తువులు తయారుచేయబడినట్లు పాఠశాలలను యంత్రములు. విద్యార్థుల ను తయారుచేయుచున్న ఏమిప్రయోజనము?

* * *

„తమ బోధనామాధుర్యమును, తమకళా మాధుర్యమును తమకళామాధుర్యమును తెలియజేంక, తమజీవితములనమునుల నివసుమ్మదు ఇతర భాషలమాధుర్యమును ఇతరుల కళారహస్యమును గ్రోలుచు, సకుపవీకరానియువకులు మనకక్కరలేదు, గ్రంథములు నేర్పబడుటేగాక జీవితముయొక్క వివిధశాఖలను గ్రహించి రాజకీయఅనుభవజ్ఞానమునుపొంది నిరతముసేవ సేవచేయుగల యువకబృందము తయారగునట్లు విద్యావిధానము సవరించుట అత్యవసరము.” అధ్యక్షు డిట్లు చెప్పెను.

„రాజకీయములలో జరుగనున్న మార్పులవలన విద్యావిధానములో అతిముఖ్యమగు మార్పులు చేయవలసిన ఆవసరముతటస్థించినదికొని ఆఅవసరమును మనముసరిగా నింకను గ్రహించలేదు ప్రజాప్రభుత్వము స్థాపింపబడుటేమందు ఆయుత్తమ్యములగుతిమహాకృలను అంతకన్న ముఖ్యములగు తమ బాధ్యతలను తెలియగల ప్రజలను తయారుచేయవలసి యుండును నన్ను అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనుటకు, సంస్థానము లయు ప్రతిష్ఠించిదియాము దినదినప్రవర్ధమానమగుచున్న సంబంధమున ను విదర్భనము రెండుముకలిసి భారతజాతిసమిష్టి అవసరములను విచారించవలెననుమాత్రమునకు నిదర్శనముగనున్నది. దైవికేషము ఏప్పుడివరకుయి వాత యిట్టిసంబంధము యింక నుదృఢపడగలదు”

ది సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా, లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు:—బొంబాయి

బ్రాంచీలు:—అహమ్మదాబాదు, అమృతసరు, ఆగ్రా, ఔరంగాబాదు, కలకత్తా, కాన్పూరు, ఢిల్లీ, గోరఖ్పూరు, హాథ్రాసు, హైదరాబాదు-దక్కను, హైదరాబాదు-సింధు, జాల్నా, జలగావ్, కరాచి, లాహోరు, లాటూరు, లక్నో, లయల్పూరు, రంగూను, నాయరూను మైలు, కంథి చెసాపు, సికింద్రాబాదు; సూరతు; వరంగల్లు,

ఇంతేగాక యింకను ౩౦ పేఆఫీసులు గలవు

౧౫—౧౧—౧౯౩౪ నాడు లెక్కలలోనుండిన

అప్పులు		ఆస్తి	
వాటాల క్రింద కోరబడిన మూలధనము ...	రూ ౩,౩౬,౦౦,౦౦౦	నగదు క్రెడిట్, ప్రభుత్వముపై ఓవరు డ్రాఫ్టులు, ఇతరములైన అధరైజ్డు సెక్యూరిటీలు.	రూ ౩,౯౫,౫౫,౦౦౦
చెల్లించబడిన మూలధనపువాటాలు ...	రూ ౧,౬౮,౦౦,౦౦౦	ప్రభుత్వపు, మరియు యితర సెక్యూరిటీలపై అప్పులు	రూ ౩,౫౪,౭౮,౦౦౦
రిజర్వు మరియు కంటింజెన్సీఫండు	రూ ౮౦,౦౦,౦౦౦	డిస్కౌంటుచేయబడిన బిల్లులు ...	రూ ౭౭,౩౫,౦౦౦
డిపాజిట్లు, బ్యాంకులకును, చెల్లింప దగిన బిల్లులకును, యింకను యితరము లకును సంబంధించిన అప్పు	రూ ౨౫,౦౫,౯౦,౦౦౦	భూములు, బిల్డింగులు	౧,౧౫,౦౯,౦౦౦
బ్రాంచి లెక్కల సర్దుబాటులతో వివిధములు	రూ ౩,౦౦,౮౪,౦౦౦	బ్రాంచిలెక్కల సర్దుబాటులతో సహా వివిధములు	రూ. ౨,౩౩,౧౭,౦౦౦
		వర్తకులు, బ్యాంకిలలోను, యితరులు ఋణములు పొందుటకును గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలను, ప్రామిసరీనోట్లరూపమునను, వాటాలరూపమునను డిబెంచర్లరూపమునను ఇతరరూపమున నున్నవి ...	౧౯,౨౭,౫౫,౦౦౦
	రూ. ౩౦,౮౩,౯౪,౦౦౦		రూ. ౩౦,౮౩,౯౪,౦౦౦.

ప్రతివిధమైనమారకము, బ్యాంకింగువ్యాపారము జరుపబడును

ఇ థామస్.
ఏజంటు.
హైదరాబాదు—దక్కన్ బ్రాంచి

పత్తినిధమగు బ్యాంకు వ్యవహారములు, హాలి కల్దారు మార్పులకు నమ్మకమైన కేంద్రములు

జి. రఘునాథమల్, బ్యాంకరు

టెలిఫోను నెం. ౫౪ హెడ్ ఆఫీసు:— చాదరుఘాటు } హైదరాబాదు దక్కన్ { టెలిఫోను నెం. ౫౦౭ బ్రాంచి:— పత్తరుగట్టి.

కమెస్సర్సు థామస్‌కుక్ అండ్ సన్సు లిమిటెడు, బ్యాంకరుగారి హైదరాబాదు ఏజంటు

ఏజన్సీలు:—లండన్, బొంబాయి, మద్రాసు, ఢిల్లీ, ఆగ్రా, లక్నో మొ.

బ్రాంచి:—మహాశయుల వ్యవహారస్థుల సౌకర్యార్థమై మా బ్యాంకుయొక్క శాఖ పత్తరుగట్టి సర్కారి తపాలాఫీసు సమీపమున తెరవబడినది. అచట బ్యాంకింగుయొక్క సర్వ వ్యవహారములు హాలీ కల్దారులమార్పులు, తగుసౌకర్యములతో జరుగును.

స్పెషల్ (ప్రత్యేక) సేవింగ్సుబ్యాంకునుండి వారమున రెండురోజులు చెక్కులద్వార పైకము వాపసు దీసికొను సౌకర్యము.

ఖాతాదారుల సౌకర్యార్థమై పైకమును వాపసు దీసికొనుటకై ఈ ప్రత్యేకశాఖ ఏర్పరుపబడినది.

వెండి బంగారు నగలు తగువడ్డీపై గిర్విపెట్టుకొనబడును.

స్వతంత్రము పొందుటకు

INDEPENDENCE

ఉద్యోగపు దాస్యమునుండియు, నిరుద్యోగపు విచారమునుండియు

స్వతంత్రత పొందుటకు

స్టార్ ఏజన్సీ తీసికొనుడు.

1. జీతము లేక మంచికమీషను	4 శాశ్వతోద్యోగము
2 పరంపర వేతనము	5 అందరికి ఉపయోగపడు పద్ధతులు
3. ప్రావిడెంటు ఫండు లాభములు	6 మా జయమునకు కావలసిన వసతులు

మా విజయము స్థిరము

ఏలననగా:— మా పట్టాలు రద్దుకానేరవు.
అశక్తత లాభములు ప్రతి పట్టాకును గలవు.
స్వల్పసొమ్ము హెచ్చుగ చెల్లించిన, ఆకస్మిక ప్రమాదములవలనిలాభములుగలవు.
మా నిశ్చలత్వము నిస్సందేహము.
పాలిసీలు హాలీనాణెములో నివ్వబడును.

వివరములకు వ్రాయుడు:—

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా ఐ॰ & జి॰ అష్యూరెన్సుకంపెనీ లిమిటెడ్

(మద్రాసు)

వి. యస్. శాస్త్రి, నిజాంరాష్ట్రమునకు డివిజనల్ ఆర్గనైజర్. } బ్రాంచి: హనుమకొండ.

ఆంధ్రబ్యాంకు లిమిటెడ్, మచిలిపట్టణము.

స్థాపితము 1923

బ్రాంచీలు: కాకినాడ, హైదరాబాదు, బెజవాడ, ఏలూరు

సబ్ ఆఫీసులు: సామర్లకోట, రాజమహేంద్రవరము,

క్రొత్త షేర్లు జారీచేయుట

అధికారము పొందిన మూలధనము రు ౧౦,౦౦,౦౦౦

(ఇవి వాటా 1 కి రు 100 చొ॥ 10,000 వాటాలుగ విభజించబడినవి)

జారీచేయబడిన మూలధనము రు ౧,౫౧,౦౦౦

చందాగోరబడిన మూలధనము రు ౧,౩౫,౪౦౦

వసూలుచేయబడిన మూలధనము రు ౧౧౭,౩౫౦

ప్రస్తుతము జారీచేసిన మూలధనము రు ౭,౪౭,౧౦౦

రు ౧౦౦లు విలువగల వాటా ౧ కి ప్రస్తుత [illegible] రు ౫౦ మాత్రమే.

అప్లికేషనుతో యివ్వవలసిన మొత్తము ౧౦

అలాట్మెంటు చేసిన మూడు నెలలలోగా యివ్వవలసిన మొత్తము [illegible]

తరువాత ఆరునెలలలోగా [illegible]

ఈ బ్యాంకు పదిసంవత్సరములు [illegible] బ్యాంకు [illegible] గా చేయటకును, ఆంధ్రదేశమందంతటను [illegible] ముఖ్యపట్టణము [illegible] బ్రాంచి [illegible] స్థాపించి వ్యాపారస్థులకు సౌకర్యములు కలుగజేయుటకును మూలధనము [illegible] అవసరమైనది. ఇట్టి [illegible] ఆంధ్రులు ముఖ్యముగా ఉపయోగించుకొని వాటాలను విరివిగా కొనగోరుచున్నాము.

ఈ బ్యాంకు యింతవరకు గత 10 సంవత్సరముల [illegible] వాటాకి నెలకు మూప్పావలా వంతున లాభమును పంచిపెట్టినది. షేర్లు జరాబరిని యివ్వబడును.

వివరములు, ప్రాస్పెక్టస్సు, అప్లికేషను ఫారములు కావలసినవారు హెడ్డాఫీసుకుగాని బ్రాంచీలకుగాని, వ్రాసిన పంపగలరు.

1918 సం॥రంలో స్థాపితము

వి. యస్. శాస్త్రి అండ్ సన్సు

సైంటిఫిక్ ఆప్టిషియన్సు

సౌండరురోడ్డు సికిందరాబాదు, దక్కన్

16 సంవత్సరములనుంచి నేత్రపరీక్షచేయుటలోను, లెక్కప్రకారం అద్దములుతయారొనర్చి సరి అయిన ఫ్రేములలో బిగించి న్యాయమయిన ధరలకు గ్యారంటీగా సప్లయిచేయుటలోను అనేక యోగ్యతాపత్రములు పొందినది మావలననేత్రములు పరీక్షచేయించుకొని తగిన అద్దములు పొంది సుఖంపుడు.

V. S. SASTRY & SONS
Scientific Opticians
Hill Street
Secunderabad—Dn

శ్రీలక్ష్మీ పండ్ల పొడి

యీపండ్లపొడి పండ్లనుపరిశుభ్రము చేయుటయేగాక అన్ని వ్యాధులు పోగొట్టును. నొప్పులు, వాపులు, చీము కారుట మొదలగు [illegible] అన్ని చోట్లను దొరుకును, ధారా మీరా, రెండుతరహాలువున్నవి పొట్లం ౧కి. ఒకఅణా ఒక సారివాడినమీకే తెల్యును. పి. యల్. నారాయణ అండుకో. పోలుసుబకాల్లు, అండు కమీసను ఏజంట్లు. త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు.

గోలకొండపత్రికా కార్యాలయమున వెలకుదొరుకు గ్రంథములు

హిందువుల పండుగలు	1.8-0
ఉచ్ఛల విషాదనాటకము	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
సంఘోద్ధరణ	0-6-0
కర్నూలురాజ వంశావళి	0-3-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
జీడికంటిరామ శతకము	0-1-0
బమ్మెరపోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
రఘునాథ	0-1-0
హానుమానారు	0-1-0
పంచముల చరిత్ర	0-8-0
హాలీకల్దారు జంత్రి	0-2-0
కొత్త కుబూలియత్తులు 100 కి	2-0-0
ప్రామిసరీనోట్లు ,,	2 0-0

వలయువారు:—

గోలకొండపత్రికాలయము, [illegible] బజారు

హైదరాబాదు (దక్కన్).

వర్తకులకు లాభము

గోలకొండ పత్రికయందు ప్రకటనవేయించి మీవ్యవహారమునందు లాభముపొందుడు. ఈపత్రిక నిజాం రాష్ట్రమునందు తెలుగు బ్రిటిషిండియాయందును విరివిగాప్రచారముచేయుచున్నది. ప్రకటన రేట్లవివరములకు: ‚‚మేనేజరు గోలకొండపత్రిక‟ హైద్రాబాదు, అని వ్రాయుము.

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 2185

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy